



HAARA KAASA
TASUTA

KÄÄPA ALLI

VARJUPAIKADE MTÜ TÄITSA OMA AJAKIRI

teine 2022 (nr 30)

SELLES NUMBRIS:

- kangetest Võru naistest
- ägedatest kassiaedikutest
- rahvusvahelisest seltskonnast
- sõjapõgenikest ja paljust muust

Dr. Sterni
HEATEGEVUSFOND
AITAB
KODUTUID LOOMI
www.doktorstern.ee



Dr. Stern
esmaklassiline
koeratoit
uus kuues!



Nauditav elu koos loomaga

www.doktorstern.ee

Toimetajalt

Tere, armas lugeja!

Pöördun sinu poole esmakordselt Käpa All ajakirja toimetajana. Viimased neli aastat ajakirja välja andnud Anneli Matsit ootavad ees põnevad väljakutsed Varjupaikade MTÜ tegevjuhina ja nii võtan mina nüüdsest selle olulise teatepulga üle.

Toimetaja vahetus ajakirja sisus suuri muudatusi ei too ning jätkame ikka nii nagu traditsiooniks kujunenud - toome sinuni varjupaikade tegemised, arutleme ühiskonna valupunktide üle, räägime loomade tervisest ning jagame sinuga armsaid loomalugusid.

Kuna iga aasta hiliskevadel algab nn kassipojahooaeg ja varjupaigad on puupüsti kasse täis, siis fookuses on kasside heaolu. Arutleme, kuidas saab iga kassioomanik oma neljajalgsele pereliikmele võimalikult turvaliselt liigiomaseid elutingimusi pakkuda.

Viimased kuud on olnud maailmas keerulised ning ka meie ei saa neist kurbadest teemadest üle ega ümber. Toome teieni Ukraina sõjapõgenikest loomade lood. Oleme ulatanud abikäe sõjast pagenud inimestele ja nende lemmikloomadele - jagatud mure on pool muret!

Loomulikult leiad ka sellest numbrist toredad lood varjupaiga endistest asukatest, kes nüüd kodusoojus oma elu täiel rinnal naudid. Just need rõõmsad lood panevadki meid igapäevaselt aina enam pingutama ja tegutsema, et saaksime oma hoolealustele parimat pakkuda!

Mõnusat lugemist!



Foto: Varjupaikade MTÜ

ANNI ANETE MÕISAMAA
Käpa All vastutav toimetaja

Käpa All on Varjupaikade MTÜ ajakiri, mis ilmub kolm korda aastas. Ajakiri levib elektrooniliselt ja piiratud koguses tasuta jagatavana paberkanalil.

Liitu uudiskirja saajatega meie kodulehel varjupaik.ee

Annetustelefonid (kuula kõne lõpuni)

900 7000 – 5 eur, **900 7110** – 10 eur, **900 7125** – 25 eur

Väljaandja Varjupaikade MTÜ, tegevjuht Anneli Matsi, tel 5386 9060

Tiraaž 1500 eksemplari

Väljaandmine toimub vabatahtlike ja sponsorite kaasabil

Põgus sissevaade

Kangõ Võromaa naasõq Võru loomade varjupaik	5
Haruldane liik – Toivo, mees, kes jookseb huntidega	8
Rahvusvaheline seltskond meie varjupaikades	11
Anette Parksepp: „Hoiukodu pakkumine annab nii palju rõõmu!“	12
Heasüdamlik õpetaja Timmu	14
Annetusalgatused - kui head inimesed ulatavad abikäe	16
Küülik, kellele meeldib öösiti kaissu pugeda	20
Väikeloomad trepikojas	22
Iga-aastane kassipojahooaeg	23
Kassiaedik: loomuomane keskkond	25
Mis on kassihaigus?	28
Kas dr. Google aitab?	29
Odava looma lugu...	30
Lemmikloomaga teele...	33
Sõjapõgenikest kassid	36

Käpa All väljaandmist toetab



Your Pet, Our Passion.®

Meie infokanalid



www.varjupaik.ee



Varjupaikade MTÜ



info@varjupaik.ee



@varjupaikademy

Lugejakirju lemmikloomateemadel ootame aadressil
anni.moisamaa@varjupaik.ee

Kaanel Võru loomade varjupaiga juhataja Relika Rehemets
Kaanelfoto autor Agne Astel-Rankla

Vastutav toimetaja Anni Anete Mõisamaa
Toimetus Marika Algpeos, Joanna Lennard, Anneli Matsi
Keeletoimetajad Sigrid Sünd, Tiina Tanner
Reklaamimüügi assistent assistent Kirke Hordo
Kujundus Mandariin OÜ, www.mandariin.ee





Kassipoeg Rosita

Igal kevadel algab nn kassipojahooaeg, mil kasside arvukus mitmekordistub ja varjupaikadesse satub hulganisti kassipesakondi. Kassipojahooaeg kestab tavaliselt sügiseni välja. Rosita ja tema sajad sõbrad on kõik tänavatelt päästetud ja õnneks saanud teise võimaluse elule.

Kangõ Võromaa naasõq

Võru loomade varjupaik

Läbi erinevate ajakirjanumbrite oleme lugejate ette toonud juba pea kõigi meie loomade varjupaikade lood. Nii on ajaloolised tagasivaated ilmunud Läänemaa, Pärnu, Tallinna, Valga ja Viljandi varjupaikadest ning lisaks tutvustav lugu meie uuest arendatavast Loomade heaolu keskusest. Viimasena tutvustame selles rubriigis Võru loomade varjupaika, mis ei liitunud Varjupaikade MTÜ-ga mitte viimasena, vaid oli hoopis esimeste seas, kirjutab MTÜ tegevjuht Anneli Matsi.



Sarnase eluvaatega inimestel võivad samad mõtted peas liikuda ka siis, kui nad ise asuvad sadade kilomeetrite kaugusel. Enam-vähem samal ajal, kui Viljandi ja Pärnu loomakaitsjad leidsid, et loomade varjupaik ei tohi olla looma elu lõpp-punkt, vaid ajutine peatuspaik teel uude koju, leidis ka Võrus üks kange naine, kes tahtis kohaliku varjupaiga elu-olu muutma hakata. Saage

Varjupaiga naised on koos tegutsedes mitu puuda soola ära söönud.

tuttavaks - tema on Merike, kes on tänini ühingus rakkes. Merike on olnud algusaegadest saadik juhatuse liige ja nüüd töötab ta personalijuhina, sest ühingus töötab täna üle viiekümne inimese.

Merike oli see, kes hakkas käima varjupaigas oma abi pakkumas, lisaks kulutas ta kohalike ametnike kabinetide uksi ja nõutas loomadele paremaid pidamistingimusi.

Lõpuks väsisid ametnikud ja ütlesid, et kui tahta midagi muuta, siis tuleb seda teha ise. Kohalik omavalitsus kuulutas esimest korda välja riigihanke varjupaiga teenuse saamise kohta ja palus Merikesel osaleda. Selleks ajaks aga oli temast saanud juba Varjupaikade MTÜ liige ning riigihankel osales juba ühing, sest ühenduses peitub jõud ja väikesel varjupaigal oleks olnud väga keeruline üksi vee peale jääda. Nii saigi 2008. aastal Võru varjupaigast Pärnu ja Viljandi kõrval Varjupaikade MTÜ kolmas varjupaik. Kohalikuks tegijaks jäi ikka Merike, kelle õule kõik jäi. Merike oli alguses päris üksi,

de MTÜ kolmas varjupaik. Kohalikuks tegijaks jäi ikka Merike, kelle õule kõik jäi. Merike oli alguses päris üksi,



Varjupaikade MTÜsse kuulub kuus loomade varjupaika üle Eesti. Et kordamine on tarkuse ema, siis ikka ja jälle loetleme need üles: Läänemaa, Pärnu, Tallinn, Valga, Viljandi ja Võru. Lisaks loomade heaolukeskus Viljandimaal. Oleme ühte hoidev pere ja teeme päev päeva kõrval, nädalast nädalasse tööd koduta loomade heaks. Meie peres hoolitakse loomadest ja peetakse lugu inimestest ning raskest olukorras ulatatakse abikäsi.

Meie varjupaigad võivad välja näha küll erinevad, kuid meie visioon, missioon ja põhiväärtused on samad. Me oleme üks organisatsioon ja tänu üle-eestilisele võrgustikule oleme oma tegevuses hoopis tugevamad.

Ajakirja Käpa All rubriigis "Meie" kirjutame pikemalt ühest meie varjupaigast, et tutvustada - kes, kus ja kuidas. Soovime Sulle head lugemist!

siis tuli vabatahtlikuna kõrvale Jane, ja nii see loomade elude nimel rabelemine pihta hakkas.

Mitu puuda soola

Kaks ei jää kolmandata ja 2009. aastal liitus kangete naistega Relika, lisaks käisid aeg-ajalt abis mõned vabatahtlikud. Merike oli see, kes võttis lisaks loomadega tegelemisele enda õlule ka varjupaiga juhtimise. Tandemina kulgenud Merike ja Relika on Võru varjupaika vedanud ja arendanud. Kui 2019. aastal sai Merikesest Varjupaikade MTÜ personalijuht, võttis juhatamise teatepulga üle Relika. Ta oli ja on üdini loomade inimene ja see oli asjade loomulik jätk.

Varjupaiga naised on koos tegutsedes mitu puuda soola ära söönud. Koos on käidud öösiti varjupaigas väeteid kassipoegi lutitamas või haigetele rohtu andmas, koos on käidud keerulisematel väljakutsetel. Vabatahtlikega koos on käidud erinevatel laatadel loomade jaoks heategevusmüüki tegemas jne.

Kanged naised on läbi aegade lisaks

varjupaigas töötamisele ka pidevalt tööd koju kaasa võtnud. Ikka on neil kodus keegi, kes vajab erikohtlemist, kohanemiseks pikemat aega või keegi, kellele on varjupaiga kollektiivne elu liiga stressirohke.

Varjupaiga tubli naiskond rõõmustab ühiselt, kui nad saavad kojuminejale värvavas järele lehitada. Üksteise öla najal nutetakse ka nutud, kui mõni väeti hing eluraskusele alla vannub. Aga naised saavad hakkama - isegi siis, kui on raske, lükkavad nad selja sirgu, sest loomad ootavad abi ja hoolt ning töö tahab tegemist.

Muutuste tuules

Varjupaik alustas väga kesistes tingimustes. Platsil oli üks soojak, mille esimene ruum oli kontoriks ja tagumine tuba kasside karantiiniks, krundi taganurgas vedeles vana kuur. Platsi peal laiali oli kokku umbes kakskümmend kuuti, mille külge tuli koerad ketti panna. Need kohad said ruttu täis. Vahepeal oli koeri isegi nii palju, et ei olnud enam ka ketikohta. Tuletame meelde,

et selline oli olukord neliteist aastat tagasi.

Kohalikud omavalitsused ei ole sugugi alid midagi loomade heaks ehitama. Kui tänapäeval rajatakse kodu elavate lemmikute tarbeks mänguväljakuid ja koeraparke, siis kodu kaotanud loomad on kogu aeg vaeslapse osas. Kodutute loomade probleem ei ole kümnete aastate jooksul kuhugi kadunud ega muutunud, kuid varjupaik tegutseb ikka kokkutassitud soojakutes.

Selleks, et saaks rohkematele loomadele ajutist peavarju pakkuda, hakkasime algusaastatel ka Võru varjupaika laiendama. Ikka sama stsenaarium nagu mujal varjupaikades. Hankisime juurde soojakuid, mida sai remonditud ja ümber ehitatud. Ei jaks ju üks mittetulundusühing kohalikule omavalitsusele varjupaika ehitama hakata. Nii on soojakutes saanud ruumi juurde kassid - nüüdseks on olemas neile vabapidamis- toad ning eraldi karantiinid tervetele ja haigetele. Ühte soojakusse on ehitatud koertele siseboksid koos võimalusega minna välisaedikusse. Koerad on saanud endale soojustatud kuutide ja katusega kaetud väliaedikud ning mitte ühtegi koera ei panda meie juures ketti. Lisaks on koertele rajatud väga suur jooksu-





aedik, kus saab vabalt ringi lipata. Suureks saavutuseks oli ühte soojakusse veterinaarse abi andmise nõuetele vastavate veterinaariruumide ehitamine.

Kodu kaotanud loomad vajavad parimat ja me anname endast kõik, et muuta nende varjupaigas viibimise aeg võimalikult meeldivaks ja stressivabaks, kuigi piiratud ressursi tingimustes on sellega väga raske toime tulla.

Kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem

Võru naised võivad küll kanged olla, kuid ilma abikätega jääme varjupaigas hätta. Paar talve tagasi õnnistas taevataat Võrumaad selliste lumesadudega, et ühel hommikul varjupaika minnes ei olnud autot enam nähagi. Ei tea, kui palju naisi oleks vaja läinud, et auto lumest välja kaevata ja tee lahti lükata, et üldse välja oleks saanud sõita. Siis tuleb ikka heleda Vargamäe Krõõda häälega appi hüüda ja ega siis abilisid tulemata jää. Hääletoruks sai üleskutse näoraamatus ja abilisteks läheduses laagris olevad Kuperjanovi pataljoni sõdurpoisid. Kui nemad juba asja käsile võtsid, ei saanud enam kaua hädaldada, sest sips-lips oli lumi varjupaigast kui nõiaväel pühitud.

Abikäsi vajab varjupaik tihti. Kui suvel kipub rohi rinnuni kasvama, siis on abi vaja trimmerdamisel. Alatihti on vaja vanade soojakute juures mi-

dagi kõpitseda ja siis leidub ikka mõni tore oskajast remondimees. Koerad said uued kuudid tänu Võru kutsekooli meistriõpilastele jne.

Tublid abilisid kasvavad nii linna kui ka valdade koolides ja lasteaedades. Lastele on loomad hingelähedased ja nad mõistavad, mida kodutud loomad tunnevad ning vajavad. Nii korraldavad nad abi vajavatele loomadele annetuste kogumisi.

Loomade tänutunnet ei saa rahas mõõta

Tagasivaadet tehes saad aru, millest kõigest on inimesed pidanud loomi aidates loobuma. Tööd on tehtud vaatamata kehvale tingimustele, unetundidest minnakse väljakutsetele, valutatakse südant vastsündinute pärast, ravitakse haigeid ja antakse igapäevane parim hoolitsus, mis võimalik. Inimeste enda rahaline seis jääb kesiseks, sest loomade eest tuleb hoolt kanda. Kohalik omavalitsus kannab looma varjupaigas viibimise 14 päeva. Kõik, mis üle selle ning ka veterinaarsete protseduuride jaoks tuleb raha headelt annetajatelt ja mõne looma koduootus on veninud aastatepikkuseks.

Kõige pikem koduootaja on olnud kass Paula, kes ootas uude koju minekut üheksa aastat. Paula elas hiirekuninga elu varjupaiga laos ja hoidis närlised väärt kraamist eemal. Ka tema sai



lõpuks väljateenitud puhkusele koduse kamina ette.

Suure südamega inimesed teevad varjupaigas hingelähedast tööd ja näevad tänulikku loomi, kes on päästetud tänavaelu viletsusest külma ja nälja käest. Loomade maailmas raha ei eksisteeri ja nende tänutunnet ei saa ka rahas mõõta. Kõige suurem tänu tehtud töö eest on looma saatmine õnnelikuna uude koju. See kinnitab kord korralt, et varjupaika sattumine ei ole miski hädaorg, vaid on võimalus astuda uude ellu. See teadmine annab meie inimestele jõudu.

Suur, suur tänu kõikidele töötajatele, vabatahtlikele, sponsoritele ja annetajatele, ilma kelleleta ei oleks Varjupaikade MTÜ see, mis ta on! Ainult tänu teile saame ellu viia ühingu visiooni, missiooni ja eesmärgi. Tegutsemisaja jooksul oleme aidanud üle 23 000 looma ja see arv kasvab päev päevalt. Me loodame ikka, et lõpuks saab meie töö otsa ja kõik jõuavad koju.

Haruldane liik – Toivo, mees, kes jookseb huntidega

Pealkirja tuleb muidugi täpsustada – mees, kes jookseb hundikoer-tega. Seda juba üle kümne aasta ning mängleva kergusega tassib ta kukil ka rohkem kui seitsekümmet eluaastat. Seetõttu ongi Toivo meie jaoks üks haruldane liik, keda tihti ei kohta ning selle harulduse kohta proovis rohkem teada saada tegevjuht Anneli Matsi.

On selline tunne, et Toivo oli olemas juba enne meid, kuid ise lükkab ta selle ümber. Samas mainib kohe, et kõik ajutised asjad kipuvad tema puhul olema igavesed. See oli 2012. aastal, kui talle varjupaigas tööd pakuti, sest oli ta enne olnud vabatahtlik. Kodus istuda oli lihtsalt igav ja alguses Toivo mõtles, et tuleb tööle mõneks kuuks, kuid kuudest said aastad ja nüüdseks on täis ka aastakümme. Mees soovib kõikidele - pole mõtet kodus kopitada, parem on aidata ja teha head.

Toivo soovib kõikidele – pole mõtet kodus kopitada, parem on aidata ja teha head.

Toivo on loomadega sina peal ja mihkel iga töö peale. Alati, kui varjupaika satub uus koer, kes alguses on hirmul ja näitab seetõttu hambaid, siis Toivo ütleb ikka, et kurja koera ei ole. Ka varjupaiga maskott Timoša näitas alguses hambaid, kuid nüüd on ta kõige suurem sõber. Arsti jutule on mees pidanud minema hoopis kassi pärast, kes talle küünte ja hammastega kätte kinni hüppas ja käsi üles paistetas. Aga lõpuks võidab Toivo oma südameheadusega kõikide neljajalgsete südamed.

Meie maal kõik tööd on head

Toivo ise räägib, et tööpäev kulub kiiresti ja ta teeb kõiki töid, ainult loomaarsti tööd ei tee, kuid rohtusid annab ja lisab naerdes, et kõik sõrmed on tal alles. Päev kulub loomadega toimetades ja nende heaolu eest hoolitsetes, väljakutsetel käies ja varjupaigas midagi sättides või parandades. Toivo tunneb ka Valgamaad läbi ja lõh-

Rubriigis „Meie“ tutvustame oma inimesi, kes päev-päeva kõrval varjupaikades töötades oma panuse annavad. Ilma nende pühendumuseta ei suudaks me oma missiooni täita. Varjupaika sattunud loomade usalduse taastamiseks ja uude koju minekuks ettevalmistamiseks on vaja professionaalseid oskusi, kannatlikkust ja suurt südant. Just sellised inimesed meil töötavadki.

ki, sest enne meile tööle tulekut töötas ta 10 aastat bussijuhina. Kui väljakutse tuleb maakonnast, siis tema teab alati, kuhu sõita - ta on nagu elav Google maps.

Oma vanusest Toivo ise ei hooli ja ütleb, et vaim tuleb värskena hoida ning seetõttu osaleb ta alati ka koolitustel, mida tööandja pakub.

Kuldsed käed

Kolleegid iseloomustavad Toivot kui kuldsede kätega härrasmeest, kes tahab kõigega ise toime tulla ja teistele abiks olla. Nii kui mingi töö jutuks tuleb, kaob Toivo vaikselt ära ja selle aja peale, kui teised asja arutavad, on mehel juba asi korda aetud. Ta on vana kooli

mees ega luba midagi ära visata, enne peab ta olema veendunud, et asja ei saa remontida. Toivo on kohusetundlik, abivalmis ja südamlis - selliseid inimesi on vähe. Ta ei unusta midagi, mis loomadesse puutub. Isegi puhkuse ajal, kui mees varjupaigast mööda juhtub sõitma, astub ta sisse, et veenduda, kas ilma temata ikka hakkama saadakse või on äkki abi vaja.

Dina ja Timoša

Nagu alati juhtub, siis varjupaigatöötaja võtab ikka tööd koju kaasa. Nii ongi Toivol kodus koer ja kass, mõlemad varjupaigast. Ja jälle tõdeb mees, et tema jaoks on kõik ajutine igavene. Koerake Dina, kes varjupaika toodi, oli sellise õnnetu olemisega ja Toivo mõtles, et võtab ta paariks päevaks enda juurde, et ehk on koeral parem ja nii ta jäigi. Kass pidi kodu valvama, aga koer käib Toivoga tööl kaasas ning igapäevaselt siis Dina ja Timoša varju-

Nii kui mingi töö jutuks tuleb, kaob Toivo vaikselts ära ja selle aja peale, kui teised asja arutavad, on mehel juba asi korda aetud.

paigas koos kamandavad. Et Dinal olid kaaluprobleemid, siis Timoša hakkas tema toitumismisnõustajaks - söögiajal sööb Timka kõigepealt tühjaks Dina toidukausi ja seejärel enda oma.

Jõuamegi huntideni

Tööaastate jooksul on Toivo kilomeetrite viisi koertega, kes enamuses on olnud nn eesti hundikoerad, võidu jooksud ja anekdootlikke juhtumeid on kogunenud kuhjaga. Kord oli politseist väljakutse, kus lõpuks ajasid kolm inimest koera taga. Koer keeras lõpuks ühte hoovi, pugesi kuuti ja tegi näo, et mis te siin toimeta-



te, mina küll kusagil jooksus pole käinud. Koju jõudes sai Toivo vaevalt külmikust piima välja võtta, kui tuli samalt patrullilt uus kõne - linnas on hobune. Egas midagi, autole hääled sisse ja kohale. Tegelikult oli äärelinnatänava servas karjamaa ja hobuse köis oli liiga pikaks jäetud nii, et ta ulatus tänavale kõndima. Tegeleda on tulnud paljude koertega, keda inimesed kardavad, kuid Toivo läheb ja koera saba hakkab tiirutama ning nad limpsivad ta käsi. Vastuseks küsimisele, et kuidas ta julgeb, ütleb Toivo: „Muidu ei saa ju varjupaigas töötada!”

Vaat, selline ongi meie Toivo, meie silmarõõm, kellele tahaks kõva häälega laulda: „Palju aastaid, palju aastaid...”

Fotol Toivo sünnipäeva tähistamine. Vasakult paremale: Riina, Toivo, Jana, Annika. Koerad Dina ja Timoša.





HOOLITSE OMA KOERA SUUTERVISE EEST!

SPECIFIC™ maiuste valikus on nüüd ka hammaste puhastamiseks mõeldud maitsvad närimispulgad



Rahvus- vaheline seltskond meie varjupaikades

Meie organisatsioonis töötab kokku üle 100 vabatahtliku. Nad kõik on väga erinevad inimesed – oma väljakujunenud eluvaadete, mõtteviiside, traditsioonide ja eluviisidega. Meil on esindatud mitmed rahvused. Näiteks teevad meie varjupaikades vabatahtlikku tööd inimesed Inglismaalt, Slovakiast, Kolumbiast, Aserbaidžanist, Hollandist, Indiast, Egiptusest, Venemaalt ja Hiinast. Rahvusvahelisest vabatahtlike seltskonnast jutustab Varjupaikade MTÜ vabatahtlike koordinaator Marika Algepos.



Varjupaikade MTÜ üks olulisemaid põhimõtteid on see, et me austame kõiki inimesi ja loomi. Me tahame oma varjupaikades luua sellist õhkkonda, kus kõik inimesed, nii töötajad kui vabatahtlikud, tunneksid end turvaliselt ja hästi. Julgen öelda, et meil see õnnestub! Oleme väga rõõmsad, et koduta loomade eest hoolitsemine ja nende abistamine liidab inimesi kokku üle maailma.

Elevantide kaitsealalt Tallinna varjupaika

Palusime rääkida oma loo Ronald Beilsma, kes abistab meid Tallinna

varjupaigas. Ronald liitus varjupaiga vabatahtlike tiimiga selle aasta jaanuaris ja tegutseb väga aktiivselt. Huvitav fakt on see, et Ronald on varasemalt vabatahtlikuna panustanud näiteks elevantide kaitsealal. Palusime tal rääkida oma vabatahtlikuks hakkamise teekonnast ja uurisime, miks ta valis tegutsemiseks just loomade varjupaiga, kuidas erineb vabatahtlik töö meil ja mujal ning mida ta soovib südamele panna nendele inimestele, kes alles mõtleavad vabatahtlikuks hakkamisele.

Ronald kirjutab nii:

"Olen pärit Hollandist. Kaheksa aastat elasin ka Hiinas ja kolisin kaks aastat tagasi Eestisse. Arvan, et on oluline olla ühiskonnale kasulik ja anda enda panus. Hollandis olen teinud vabatahtlikku tööd erinevates valdkondades alates 15. eluaastast.

Mõtiskledes, millist vabatahtlikku tööd ma siin Eestis teha saaksin, mõtlesin tagasi nädalale, mil töötasin mitu aastat tagasi Tais elevantide kaitsealal vabatahtlikuna. Kuigi varjupaik rajati elevantidele, oli seal ka sadu koeri, kasse ja muid loomi. See oli nii rahuldust pakkuv töö ja suurepärase kogemuse ning jättis mulle mulje eluks

ajaks. Arvasin, et vabatahtlikuna töötamine Eesti loomade varjupaigas on selle kogemuse taasloomiseks kõige lähemal. Siiani on see tõeks osutunud.

Peale selle olid mul vabatahtlikuks hakkamiseks mõned alternatiivsed motiivid. Töötan kodus veebiarendajana, programmeerin veebisaitide ja rakendusi. Vabatahtlik töö varjupaigas aitab mul välja tulla igapäevasest rutiinist, tegeleda millegi muuga kui tehnoloogiaga ja suhelda inimestega otse. Samuti tunnen end Eestis väga teretulnuna ja nagu kodus. Vabatahtliku tööga on tunne, et annan ühiskonnale midagi tagasi.

Minu arvates ei erine siinne vabatahtlik töö sellest, kus ma varem vabatahtlikuna tegutsesin. Näiteks oli elevantide varjupaigas samuti vabatahtlikke üle maailma väga erineva kultuuritaustaga. Kuid me kõik jagasime oma armastust loomade vastu, mis on universaalne.

Soovitan inimestele, kes mõtleavad vabatahtliku tegevuse peale loomade varjupaigas, täpsemalt teistele välismaalastele siin Eestis - võta varjupaiga ühendust ja lepi kokku aeg, et minna kohale. Seejärel saate tööst parema ülevaate ja näete, kas see sobib teile. Enamik töötajaid ja teisi vabatahtlikke räägivad inglise keelt ja loomad ei hooli sellest, mis keeles sa räägid. Vabatahtlik töö on kasulik sinu Eestisse integreerumiseks ja minu kogemuse järgi annab tunde, et oled osa Eesti ühiskonnast."

Suure südamega vabatahtlikud

Kõiki meie vabatahtlikke ühendab üks ülioluline tundemärk - neil on suur süda. Lisaks armastus loomade vastu ja soov aidata neid, kes ise enast aidata ei saa. Tõsi - ei oma mingit tähtsust, kust on inimene pärit, mis keelt ta räägib ja kus on tema kodumaa. Armastus ei tunnista piire, ka armastus loomade vastu.

Kui sinagi, hea lugeja, tunned, et sinu süda kutsub sind aitama nõrgemaid, siis me ootame sind. Meie vabatahtlikud ja töötajad ning karvad abivajajad, kes ei vajagi üldse sõnu selleks, et oma armastust ja tänu avaldada. Tere tulemast!

Vaata, kuidas saad sina vabatahtlikuks hakata: www.varjupaik.ee/toeta/tule-vabatahtlikuks

Anette Parksepp: „Hoiukodu pakkumine annab nii palju rõõmu!”



Fotod: Ertkoogu

Me hoolitseme oma varjupaikades ning hoiukodudes üle Eesti aastas ligikaudu 4000 looma eest. Me ei suudaks seda ilma hoolivate ning pühendunud vabatahtlikuteta, kes meile igal aastal sadu tunde oma aega ja energiat annetavad. Meie hoolealuste heaolu tagamisel mängivad väga suur rolli hoiukodud. Hoiukoduks olemisest ja hoiukodu tegemistest vestlesime Anette Parkseppaga, kes on Varjupaikade MTÜ pikaajaline vabatahtlik ning alates eelmisest aastast ka hoiukodu pakkuja. Küsimusi esitas kommunikatsioonijuht Anni Anete Mõisamaa.

Oled olnud aktiivne Varjupaikade MTÜ hoiukodu mitu kuud. Aga juba paar aastat enne seda hakkasid käima Tallinna varjupaigas vabatahtlikuna abiks. Kuidas jõudsid järeldusele, et soovid koduta loomi aidata?

Olen terve elu olnud suur loomasõber, kuigi vahetult minu ümber neid palju pole olnud. Kui 2018. aastal suri 15-aastasena meie pere ainus koer ja parim sõber Semu, elasin seda tükk aega väga raskelt üle, pärast mida kasvas igatsus loomadega koosolemise järele peaaegu väljakannatamatuks. Kuna mu enda elukorraldus koera võtta ei lubanud, jõudsin mõtetega varjupaigani, kus saab olla loomade lähedal ja samas nende jaoks ka midagi kasulikku ära teha. Kui 2021. aastal suri mu kallid kass Lemmik, kasvas pärast leinaperioodi taas igatsus loomade järele nii suureks, et seekord otsustasin juba hoiukodu pakkuda. Seega ütlen isiklikust kogemusest, et loomaarmastus on ajaga üha kasvav kiiks.

Kellele oled sa hoiukodu pakkunud?

Esimesena peatus minu ja elukaaslase juures Sillamäe kutsikavabrikust päästetud chihuahua-laadne Pipi. Ta pidi tulema vaid paariks nädalaks, aga jäi kaheks kuuks ja kasvas meile tugevalt südame külge. Tema järel tuli lühikeseks ajaks samast vabrikust pärit Bilbo ning seejärel Ukraina põgenikega sõja eest Eestisse saabunud kassid Jasja ja Masja, kes pidid veidi ootama, kuni omanikud leidsid Eestis korteri, kuhu olid ka loomad lubatud.

Mis on hoiukoduks olemise juures raske?

Kõigeks tuleb valmis olla. Loomal võivad olla kõikvõimalikud traumad, eripärad ja käitumisharjumused, mis ei pruugi alati meeldida: osa loomi ei oska hädasid õigesse kohta teha, teevad (öös)el) lärmi, käituvad stressi tõttu kompulsivselt jne. Tuleb olla valmis oma elukorraldust loomade järgi planeerima, võttes arvesse, et osa hoiukodulisi ei saa näiteks üksinda koju jätta. Esimene kohanemisperiood loomadega on alati raske - meie püüame aru saada nende soovidest ja eripäradest ning nemad meie omadest. Selleks, et kõik osapooled saaksid rahulikult koos elada, läheb vaja usaldust, mis võtab paratamatult aega. Ja võib juhtuda, et just siis, kui kõik on hakanud end mugavalt tundma, saab loom minna oma päris koju. Armsaks saanud looma uude koju saatmine on paras emotsioonide virvarr: eelkõige on hea meel, et ta saab endale hea kodu igaveseks, teisest küljest on ülendmise hetk emotsionaalselt alati raske. See läheb õnneks üle üsna pea, kui uuest kodust saabub uudiseid.

Millest tunned rõõmu?

Kõige toredam on näha, kui paindlikud on loomad, kuidas nad on valmis end pikapeale avama ja tasapisi oma käitumist muutma. Esialgu hoiukoju saabudes on nad üldjuhul stressis ja segaduses, aga mida enam peatuspaika omaks võtavad, seda enam tuleb välja nende iseloom. Kui Pipi meie juurde saabus, ei tulnud ta mitu päeva korralikult peast välja, ulgus öösiti, tegi hädad kuhu iganes ja taganes ainuüksi selle peale, kui talle otsa vaatasime - tema katsumine ei tulnud üle kuu aja kõne allagi. Õppimine käis tõusude ja mõõnadega ja oli väga raskeid päevi, kus tundus, et kogu senine töö on olnud asjata. Enne äraminekut sai ta meiega aga nii suu-

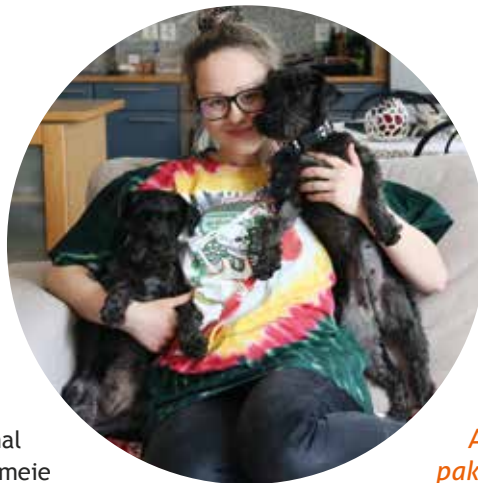
reks sõbraks, et ronis ise meie kõrvale diivanile, pugus kaissu ja puhkas oma koonu mu käel, kui püüdsin tööd teha. Uude koju saatsin ta lahinal nuttes, sest meie teekond tundus nii pikk, vaevaline ja areng tohtu. Kui ma nägin, et ta magas uues kodus esimesest päevast alates inimestel kaisus ja sai kiirelt sõbraks pere teiste koertega, siis sain aru, et meie koosveedetud ajal oli olnud päriselt mingi mõju. Uuel perel on kindlasti muresid omajagu - hea, et saime mõne stressiallika koera vahepealse sotsialiseerimisega maha võtta.

Kas mõni hoiukoduliseiga seotud olukord on eriliselt meelde jäänud?

Kõige pöördelisemana on ilmselt meelde jäänud see, kui Pipi oli üle kuu aja meie juures olnud ja ei lasknud end ikka puudutada. Kui ta käis varjupaigas steriliseerimisoperatsioonil ja meie juurde tagasi tuli, kandis ta seljalt kinniseotavat operatsioonivestikest, mis tegi talle silmnähtavalt tuska: käis ja hõõrus end meeletult iga mööblieseme vastu. Kui Pipi oma pesas istus, hiilisin talle vaikselt ligi ja sügasin teda selja pealt - ja kuigi ta esialgu ehmus, nagu ikka, siis oli näha, et see leevendab oluliselt ta ebamugavustunnet. Koerakene pani oma silmad kinni ja lihtsalt õõtsus mõnusasti sügamisrütimis. Edaspidi saimegi teda selja pealt sügada, pärast mida hakkas ta ise meie ette istudes sügamist küsima, millest omakorda järgmiseks tuli ta ise meie kõrvale diivanile aega veetma.

Mis sa arvad, mida hoiukodu loomale annab?

Oleneb loomast - mõnel puhul on see lihtsalt logistiliselt vajalik peatuspaik, et loom saaks olla rahulikumas keskkonnas kui varjupaik, kus on mürglit ja stressi nii palju, et mõnele loomale võib see olla liiga raske taluda. Mõnel teisel puhul võib see olla esimene koht, kus loom õpib inimest usaldama, inimestega viisakalt koos elama. Koht, kus ta saab aru, et inimese käsi on tegelikult sõbralik, jalutusrihm tähendab



rõõmsaid seiklusi ja magada on võimalik ka rahus ja vaikus, nii et sa ei lama oma väljaheidete sees, samal ajal kui 90 koera haugub ümberringi.

Aga mida hoiukodu pakkumine inimesele annab?

Nii palju rõõmu! Iga raske hetk ununeb kohe, kui koer poeb öösel ise kaisu või ringutab end mu reiele toetudes või tahab minuga esimest korda mängida. Näiteks Pipiga tekkis meil rutiin, et igal õhtul, kui ma hakkasin magama minema, tahtis ta, et end korduvalt ära peidaksin ja teda siis peidust välja hüpates taga ajaksin. Ta polnud julgenud meie alguses otsagi vaadata! Loomad lõõgastavad, maandavad stressi, aitavad vabastada õnehormoone, hoiavad tegevuses ja annavad igapäevaelule mingi mõtestatud tähenduse - viimane kehtib eriti hoiukodu pakkumise puhul, kus meie koosveedetud ajal on piirid ja on konkreetne eesmärk saata loom järgmisesse koju natukene rahulikuma ja rõõmsamana, kui ta hoiukoju saabus.

Kas soovitaksid hoiukodu pakkumist ka teistele?

Jah! Hoiukodu pakkumine on eriti hea võimalus siis, kui ei soovi või pole võimalik endale looma päriselt võtta, küll aga saab oma elu mõneks ajaks nii palju ümber korraldada, et oma aja, tähelepanu ja muud ressursid vähemalt teatud perioodil maksimaalselt loomale suunata. Seejuures tuleb muidugi arvestada, et ka ajutine loomavõtt on väga suur pühendumine ja kuigi varjupaik on nõu ja vahenditega toeks, tuleb olla valmis kõikvõimalikeks ootamatus-tekts. Samuti on hoiukodu hea võimalus neile, kes kaaluvad loomavõttu, aga pole otsuses kindlad - hoiukodu pakkumine aitab päriselt näha, mida hõlmab igapäevane lemmiklooma eest hoolitsemine nii muredes kui rõõmudes.

Oleme südamest tänulikud kõigile, kes on otsustanud koduta looma enda hoole alla võtta.

Seda, kuidas saad sina hakata hoiukoduks, vaata meie kodulehelt aadressil www.varjupaik.ee/toeta/tule-vabatahtlikuks/hakka-hoiukoduks

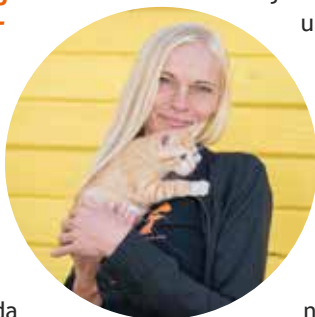
Heasüdamlik õpetaja Timmu

Kuidas sai kass Timmust teiste õpetaja? Sellele küsimusele vastuse saamiseks tuleb alustada algusest. Timmu loo pani kirja Varjupaikade MTÜ Võru varjupaiga juhataja Relika Rehemets.

Üks Võrumaa memm läks sügisesel päeval õue, et niisama istuda ja värsket õhku hingata. Äkki tundis memmeke, et keegi jälgib teda pingsalt. Terasemal vaatlusel märkaski memm kahte silmapaari, kes teda kaugemalt uudistasid. „Kiss-kiss,” kutsus memm, ja üks kassidest kõndis saba uhkelt püsti memme juurde. See oli Timmu kaaslane Mustu Mustnina. Timmu aga jäi veel hetkeks memme silmitsema. „Kiss-kiss,” kutsus memm teist korda ja nüüd julges ka Timmu lähemale tulla. Kuna memm teadis, et iga lemmiklooma võtmise- ga kaasneb vastutus looma elu eest ja parem on, kui Võru loomade varjupaik neile uued kodud otsib, siis sai armsad karvakerad varjupaika toimetatud.

Armastus käib kõhu kaudu

Algselt oli Timmu kartlik ja puges kogu aeg esimesel võimalusel peitu. Uus keskkond ja uued inimesed tekitasid temas ärevust ja ebakindlust. Mustu Mustnina oli talle kohanemisel toeks ja igati eeskujuks. Saabus päev, kus Mustu koos oma uue perega koos koju läks ja Timmu jäi heast sõbrast ilma. Timmu oli nukker ja tõmbus taas endasse.



Timmu tubli abikäpa all on olnud juba kaheksa õpilast, kes on nüüdseks oma uutes kodudes

Ainult konservi avamisel hiilis ta välja. Ütlus, et armastus käib kõhu kaudu, pidas tema puhul siiski paika. Samal ajal sai teda silitada ja hetkeks unustas ta end ja hakkas nurrumagi.

Nägime, et Timmu vajab kedagi, kes teda toetaks ja julgustaks. Nii sai võetud vastu otsus, et tuleb talle leida hoiukodu. 2021. aasta jaanuaris saigi ta toimetatud hoiukodusse, kus teda ootasid ees ka teised kassid. Pererahva kass Säde ruttas talle kohe vastu ja tegi kassile omaselt tervitused, et Timmu kiiremalt kohaneks ja ennast hästi tunneks ning võttis ta kohe oma tiiva alla.

Säde oli ka eelnevalt paljudele varjupaiga kassidele eeskujuks ja õpetajaks olnud, et kassid uues kodus paremini kohaneks. Timmu kiindus väga oma hoiupere inimestesse ja pere omakorda Timmusse. Timmu avanes ja tema usaldus inimestesse taastus. Ta oli kiire õppija ja hea maiusega said kõik lihtsad trikidki selgeks õpitud. Ta sai osaks sellest perest ja nad lihtsalt ei kujutanud enam endale seda ette, et Timmu kunagi nende juurest lahkuks. Nii sõlmiti loovutusleping ja ta jäi ametlikult selle pere liikmeks.

Timmu sõber Tommi

Timmu on lihtsalt ülimalt armas ja sõbralik kass. Muidugi on ta ka aktiivne ja mänguline, just selline, nagu üks noor kass tavaliselt on. Pere teised

kassid on temast tunduvalt vanemad ja mitte nii aktiivsed, kui Timmu. Nii tuli pere mõttele, et Timmu vajab endale kaaslast, kellega kassidele omaselt mängida ja hullata. Võeti vastu otsus, et võiks võtta varjupaigast jälle sellise kassi, kes vajaks hoiukodu.

Suvel saigi varjupaigast toodud noor hoiukass Tommi. Timmu uudistas ja nuusutas uut sõpra esialgu läbi transpordiboksi võreukse, kurrutas paar korda ja viskas end boksi kõrvale maha. Kui kõik pereliikmed, kaasaarvatud kassid, olid oma esimese tutvuse ära teinud, siis avati vaikselt uks. Timmu puges uue kassi juurde boksi, võttis tema ümbert õrnalt käppadega kinni ja sõna otseses mõttes pesi ta üle. Ta käitus just nii, nagu kunagi oli Säde ta meile tulles vastu võtnud.

Kaheksa õpilast

Timmu koolitas ja õpetas Tommit koos perega peaaegu kuu aega. Tommi läks koju ja tuli Snuups. Snuups läks koju ja tuli Dino. Dino läks koju ja tuli Dora. Dora läks koju ja tuli Lilli. Lilli läks koju ja tuli Lemps. Lemps läks koju ja tuli Pätsu. Pätsu läks koju ja tuli Mütsu. Mütsu läks koju ja tuli Kutsi.

Timmu tubli abikäpa all on olnud juba kaheksa õpilast, kes on nüüdseks oma uutes kodudes. Hetkel on ta eeskujuks ja õpetajaks üheksandale kassile. Ta lihtsalt armastab seda, et ta saab olla kellegi mentor ja naudib seda, mida ta teeb. Ta annab oma teadmisi ja kogemusi praktiliselt edasi ja on alati oma õpilastele toeks.

Timmu on justkui hea õpetaja, kes toetab, juhendab, suunab ning tegeleb oma õpilastega individuaalselt ja seda vabatahtlikult ise rahul olles.

Varjupaikade MTÜ aastal 2022

Nelja kuu jooksul aitasime

685

looma



VARJUPAIKADE MTÜ

Lisaks koertele ja kassidele aitasime veel merisigu, hiiri, rotte, küülikuid, kalasid ja papagoisid.

Lisaks aitasime **39** lemmiklooma Koduotsija programmi kaudu otse vanast kodust uude kodusse.

169

looma

aitasime tagasi koju



106 koera

63 kassi

Selleks kulus keskmiselt **1,5** päeva.

468

loomale

otsisime uue kodu



112 koerale

313 kassile

43 pisiloomale

Selleks kulus keskmiselt **93** päeva.

48

looma

andsime üle teistele organisatsioonidele



1 koera

47 kassi



42 866

päeva veetsid uude kodusse läinud loomad meie varjupaikades. Sellest 6 216 päeva eest ehk 14,5% tasusid kohalikud omavalitsused.

Kiibistasime



386

looma

Tegime



1 067

vaktsineerimist

Steriliseerisime/kastreerisime



357

looma

Sõitsime läbi



29 127

kilomeetrit

Käisime



776

väljakutsel

Varjupaika jõudis hukkununa



112

looma

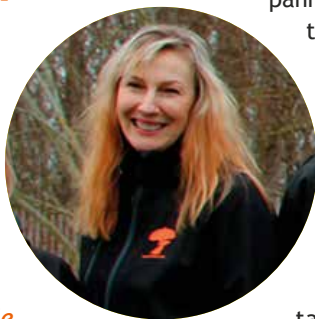
Meie missioon

Aitame lemmikloomad koju tagasi, otsime omanikuta lemmikloomadele uued armastavad kodud ja juhime tähelepanu soovimatute lemmikloomade arvukusele.

www.varjupaik.ee

Annetusalgatused kui head inimesed ulatavad abikäe

Varjupaigaloomade aitamiseks on mustmiljon võimalust: saab hakata püsiannetajaks, toetada meie hoolealuseid ühekordse annetusega, teha annetusalgatus „Ma armastan aidata“ veebiplatvormil, korraldada päris oma enda fundraisinguüritus või külastada meie heategevuslikku e-poodi – kui mainida vaid mõningaid. Varjupaikade MTÜ fundraiser Joana Lennard on kirja pannud inspireerivad lood sellest, kuidas suure südamega loomasõbrad on ulatanud meie hoolealustele abikäe.



Idufirmad

Kui idufirma Jobbaticali töötajad (suurel fotol) otsustasid kontoris Varjupaikade MTÜ toetuseks korjanduse teha, kasvas see lumepallina hoopis üle-majaliseks online-fundraisinguks. Nii said Niine 11 Loomemajas tegutsevad IT-ettevõtted sõbrakuu jooksul

siveveebi kaudu tuttavaks varjupaigaloomadega, kellele kodu pakkuda või kellele meie kodulehe kaudu annetada. Ja mis kõige ägedam - kuu aega kestnud kampaania julgustas just püsiannetajaks hakkama, et abi varjupaigaloomadele ei katkeks. Annetajatel paluti panna makseselgituseks kindel tunnussõna, et hiljem näha, kui tulemuslik fundraising oli.

Varjupaigaloomi saab aidata ka meie heategevusliku e-poe kaudu. Nii on idufirmal Single.Earth tore traditsioon õnnitleda oma töötajaid nende sünnipäeval e-kaardiga, millel vaatab vastu mõni meie hoolealune. Ikka nii, et iga töötaja saab „oma“ looma. Tegetmist on meie e-poe „Kingi heategu“ modifikatsiooniga, kus lisame kaardile soovitud teksti ja varjupaigalooma pildi. Lisaks rahalisele toele aitavad need sünnipäevakaardid ka uut kodu ootavaid loomi tutvustada ja mine



tea - äkki on mõni neist just Single.Earthi töötaja südamesse ja koju jõudnud...

Aktiivsed tudengid

Mereakadeemia tudengid (kõrvallehel üleval paremal) otsustasid aga pilgu maismaale pöörata ja varjupaigas uut kodu ootavaid koeri toetada. Et poleks vaja mässata annetussummadega ja opereerida erinevate pangakontodega, löid noored „Ma armastan aidata“ keskkonnas oma annetusalgatuse. See on lihtne ja mugav viis toetusi koguda: üleskutset saab levitada sotsiaalmeedias ja annetuste laekumisest on jooksev ülevaade. Tulevased merelõvid tutvustasid oma kampaaniat varjupaigas

filmitud südamliku videoklipiga, mida jagasid TalTechi sotsiaalmeediakanalites ning kooli sisekraanidel. Loomulikult võimendasime tudengite algatust suurima rõõmuga ka Varjupaikade MTÜ Facebookis.

Proua Juta juubel

Üha sagedamini paluvad sünnipäevalapsed või mõne olulise sündmuse tähistajad külalistel varjupaigaloomade heaks annetada (üks näite kõrvallehe väikesel fotol). Meie Võru varjupaigale tegi armsa kingituse proua Juta (paremal üleval väikesel fotol), kes põhjendas oma heategu nii: „Olin juba mõnda aega tahtnud Võru loomade varjupaiga heaks midagi positiivset ära teha. 70-aasta juubel lähenes ja mõtlesin, et palun oma külalistel annetada raha Võru varjupaiga loomadele, mida nad oleksid muidu minu jaoks kulutanud, et mulle lilli osta. Palun ärge mõistke mind valesti - mulle meeldivad lilled väga, kuid leidsin, et seekord soovin aidata loomi, kes vajasid meie abi rohkem, kui mina lilli.”

Heasüdamlikud kooliõpilased

Ja muidugi noored... Nemad suudavad meid ikka üllatada. Iga kuu pöörduvad meie poole vähemalt kolme kooliõpilased, kes on omal algatusel varju-



paigaloomade toetuseks annetusi kogunud. 8. klassi õppurid rabsid meid oma julguse ja pealehakkamisega. Teades, et kohe algab varjupaikades igakevadine kassipojahooaeg, meisterdasid nad vägevad plakatid, tõmbasid selga kassikostüümid ja läksid suure kaubanduskeskuse juurde, et kutsuda keskuse külastajaid üles kassikonserve annetama. Noored said möödakäijatega lahedalt jutule. Inimesed rääkisid nendega hea meelega lemmikloomadest, varjupaikadest ja loomapidamiskultuurist laiemalt. Aktsiooni tulemusena jõudis meie Tallinna varjupaika muljetavaldav hulk konserve ning valmis ka õpetlik video-film.

Tegelikult on ju kõikide meieni jõudnud annetuste taga oma lugu, mis läheb südamesse. Alati. Olgu toetussumma suur või väike, kinnitab meile ulatatud abikäsi, et oleme õigel teel ja loomad saavad aidatud. Koos teiega, head annetajad, oleme 15 tegutsemisaasta jooksul aidanud 23 000 lemmiklooma. Kas see pole imeline?



Toetusvõimalustega saab lähemalt tutvuda www.varjupaik.ee/toeta. Kui vaja, võta meiega ühendust meili teel toetus@varjupaik.ee – mõtleme hea meelega kaasa, et leida sobivaim viis varjupaigaloomade aitamiseks.

SUUREPÄRANE VÕIMALUS!

Paberajakiri KÄPA ALL
postkasti TASUTA!



Kui sa oled meie igakuine püsitoetaja vähemalt 10 euroga, siis pane oma tellimissoov teele:
varjupaik.ee/toeta/andmed

või hakka meie püsitoetajaks: varjupaik.ee/toeta

Ajakiri "Käpa All" ilmub kolm korda aastas sponsorite abiga.





HOOLITSE OMA KOERA HAMMASTE EEST NING HOIA TA RÕÕMSA JA TERVENA.

HAMMASTE TERVIS MÕJUTAB KOERA ÜLDIST HEAOLU

Terve koer on õnnelik koer ja koera üldise heaolu eest hoolitsemisel on hammaste tervena hoidmine väga tähtis. Erinevalt inimestest ei pese koerad ise oma hambaid ja seepärast on neil rohkem hambakattu. Katt on aja jooksul bakteritest, toidust, süljest ja muudest osakest moodustuv kleepuv kiht. Kui seda regulaarselt ei eemaldata, võib see kõveneda hambakiviks, mille kare pind suurendab katu kogunemist veelgi. Igemehaigused algavad tavaliselt just hambakatu kogunemisest.

Hea uudis on aga see, et õige suuhooldusega saab hambaprobleeme suuresti ennetada!



MÄRKA SÜMPTOMEID

Koerad ei saa meile ise öelda, kui neil on hammastega probleeme, ja sellepärast on neid raske märgata. Siiski saame hambaprobleeme kontrolli all hoida, kui õpime tähele panema olulisi sümptomeid. Nii saame ennetada ka koera teisi terviseprobleeme.

NÕUANDED

Koera hambaprobleeme on lihtne ennetada, kui paned tähele **nende 3 sümptomi tekkimist:**

- 1 Halb hingeõhk**
See on suuprobleemide esimene tunnus.
- 2 Põletikulised ja turses igemed**
Igemed võivad ka veritseda, kui koer kõvemaid mänguasju närib.
- 3 Hammaste värvuse muutus**
See võib tuleneda hambakivi kogunemisest.

Kui märkad oma koeral neid sümptomeid või kui tekib muid küsimusi, pöördu oma koeraga loomaarsti poole.

Kui lisad need lihtsad sammud oma koera igasse päeva, saad parandada tema hammaste tervist ja üldist heaolu.

HOOLITSE OMA KOERA HAMMASTE EEST IGA PÄEV

Suuhooldusrutiin aitab hoida hambaid tervena, et sinu koer võiks elada pika ja täisväärtusliku elu. Ideaalis peaks sellesse rutiini kuuluma koera hammaste harjamine iga päev või vähemalt 3–4 korda nädalas. Hambaid harjates on väga oluline pöörata tähelepanu tagumistele hammastele, mis on hambakatu ja -kivi kogunemisele eriti vastuvõtlikud.

Peale harjamise on hambaid võimalik puhastada ka teistel viisidel. Me kõik teame, et koerad armastavad närida, nii et miks mitte lasta oma neljajalgse sõbral närida maitstvat maiust, mis aitab tal tervena püsida?

Purina Dentalife on just selline maius. Tänu oma kuju ja tekstuuri kombinatsioonile suunab **Purina Dentalife**'i maius koeri närima just tagumiste hammastega ning võimaldab puhastada ka raskesti ligipääsetavaid piirkondi. On teaduslikult tõestatud, et närimismaius **Purina Dentalife** vähendab hambakivi kogunemist.

Ennetamine on alati parem kui ravi. Seega haara ohjad ja lisa need lihtsad sammud oma koera igasse päeva, sest koera suutervis mõjutab kogu tema tervist.

MIDAGI NÄRIMISEKS ... PURINA® DENTALIFE®

- ✓ Vähendab teaduslikult tõestatud hambakivi kogunemist.
- ✓ On 100% mehaanilise toimega.
- ✓ Ei ole lisatud kunstlikke maitse- ega värvaineid.

- ✓ Sisaldab vähe rasva, ei ole lisatud suhkrut.
- ✓ Puhastab ka kõige raskemini ligipääsetavad hambad.



28
DAY
DIFFERENCE

Teaduslikult tõestatud, et DentaLife vähendab hambakivi teket juba 28 päeva jooksul.

Loomulikul, maittsval ja
lihtsal viisil!



Küülik, kellele meeld öösiiti kaiss pugeda

Triinu Jesmini perel on üks tõeliselt imeline lemmikloom. Nimelt pakusid nad kodu hüljatud küülikule Paulale ja võib üsna kindlalt väita, et Paula meenutab oma iseloomult pigem koera kui küülikut. Küülik vedab pererahvaga koos aega, käib kaasas nii kontoris kui ka perereisidel ning otsib pidevalt inimkontakti. Triinu sõnul ei suudeta esmapilgul üldse uskudagi, et selline küülik olemas on. Pikkkõrv Paula loo aitas kirja panna kommunikatsioonijuht Anni Anete Mõisamaa.

Miks otsustasite just varjupaigaloomale kodu pakkuda?

Meie jaoks on ainus mõeldav tegu võtta endale pereliige kas varjupaigast või muul moel abi vajavast olukorrast. On absurdne, kui paljundatakse juurde loomi, kelle pealt teenitakse raha, ja samal ajal on meie varjupaigad täis sama toredaid kodu otsivad loomi.

Kuidas Paula teile silma jäi?

Kuna meil on ka enne olnud küülikuid ja varjupaika sattus abivajav küülikute trobikond, siis tuli otsus ühele neist kodu pakkuda kiirelt. Läksime lastega Tallinna varjupaika, kuhu oli toodud metsa hüljatud küülikute perekond. Pesakond jäneseid, kaks vanemat ja kolm nooremata, olid karvutuna puuridega metsa alla visatud. Kui lastele jäi silma üks vahva hall küülikuhärra,

kellel oli üks kõrv püsti ja teine lontis, siis mind tõmbas väga just ühe pisut sõjaka preili poole, kelle puuris vedeles mitu lõhutud veepudelit. Ka puurist välja võtmisel osutas ta verist vastupanu. Kuid kodus selgus, et tegelikult on tegemist maailma kõige malbema ja sõbralikuma jänksiga - nimeks sai ta Paula. Ta on meiega olnud alates 2016. aastast, varjupaigas arvati tema vanuseks kuskil aasta või paari ringi.

Kas mäletate, kuidas esimesed päevad uue pereliikmaga möödusid? Kas Paula oli kiire kohaneja?

Paula kohanes väga kiiresti. Meie oma küülikuid puurides kinni ei hoia ehk puur on neile pesa eest, kuhu nad võivad iga kell peitu pugeda, aga üks jääb alati avatuks. Seega ta sai endale sobivalt ringi käia ja uudistada. Ta kohanes väga ruttu, tuli peagi meie juurde, hüppas diivanile ja nõudis nina pealt sügamist. Ka meie pere 60 kilo kaaluvat koera ta ei kartnud. Suviti saab Paula ka õues muru peal aega veeta.

Kuidas teil üldiselt läheb? Millised on mured-rõõmud?

Meil läheb Paulaga väga hästi. Kõik, kes temaga kohtuvad, on armunud esimesest silmapilgust - paljud ei suuda alguses uskudagi, et selline küülik üldse olemas on. Ta on väga inimsõbralik, iga hommik nõuab sülle ja musitamist-kallistamist. Talle meeldib inimese lä-

heduses aega veeta ning öösiiti kaissu pugeda. Ka päeval meeldib talle pikutada minu läheduses ja sageli magab nii sügavalt, et tema norskamine, jah, kõvahäälnud norskamine, kostab ka arvuti mikrofonist. Ta on käinud meiega nii kontoris tööl kaasas kui ka perereisidel, kus ta on traksidega meiega koos jalutanud nii kohvikus kui rullsuusavõistlustel.

Praegu on mureks tema kasvaja, mille tõttu on tal üks tagajala varvas eemaldatud. Aga kahjuks see ei aidanud. Kuid tema ei lase ennast sellest häirida - on sama tore edasi ning laseb kannatlikult iga päev oma sidemeid vahetada.

Kas soovitate ka teistel varjupaigaloomale kodu pakkuda?

Kindlasti! Nii nagu me aitame oma hättasattunud ligimesi, siis sama peaksime tegema ka nendega, kes enda eest ise seista ei saa. Varjupaigast looma võtmisel on palju eeliseid: esiteks teed sa ühe õnnetu hinge õnnelikuks, teiseks ei aita sa kaasa loomade paljundamisele, kolmandaks saad sa täpselt sellise iseloomuga looma nagu sulle sobib, sest varjupaigad tunnevad oma loomi väga hästi. Neljandaks tunnustad sa neid inimesi, kes varjupaikades üliirasket tööd teevad - nemad puutuvad kokku väga keeruliste olukordadega, turgutavad väärkoheldud loomad üles. Sinul jääb vaid pakkuda kodusoojust päästetud loomale.

ib
SU



Foto: Erdoğdu

Väikeloomad trepikojas

Lugeja, kes jälgib varjupaikade eluolu, teab kindlasti, et kõige rohkem satub varjupaikadesse kasse. Kuid viimasel ajal pakume varjupaikades järjest rohkem ajutist varjualust ka väga paljudele pisiloomadele, lindudele ja küülikutele. Sellest, kuidas need loomad varjupaikade hoole alla satuvad, kirjutab vabatahtlike koordinaator Marika Algepos.

Varjupaikade MTÜ Tallinna varjupaigas on selliste hoolealuste jaoks lausa eraldi tuba. See seisab harva tühjana. Varjupaigast on läbi käinud mitmed merisead, küülikud, deegud, villakhiired ehk tšintšiljad, hiired, hamstrid, rotid, pulmatuvid ja papagoid. On olnud ka kilpkonni, tuhkruid, isegi kodukitsi, hanesid, kanu ja kalu.

Kuidas satuvad väikeloomad varjupaika?

Kui kassid ja koerad jalutavad tihti tänavatel ilma järelevalveta, siis väikeloomad reeglina omapäi õue ei pääse. Pisinärlisi ja küülikuid viiakse suveperioodil tihti õue väliaedikutesse. Siin tulebki mainida, et suveaedik peab olema väga kindel ja pealt kinnine, et loom üle selle ei hüppaks või ennast aedikust välja ei kaevaks. Küülikud on selles osas eriti suured meistrid. Nii võibki juhtuda, et loom pääseb vabadusse ja teda kinni püüda on väga raske ja tihti isegi võimatu.

Juhtub ka nii, et omanik loobub ise

mingil põhjusel oma loomadest. Näriolistest rääkides on tihti tegu üle jõu läinud kodupaljundusega või oli looma sugu valesti määratud endise omaniku või loomapoe töötajate poolt, mis tõi kaasa soovimatuid poegi.

Kui tegu ei ole kogemata välja pääsenud või omaniku loovutatud pisiloomaga, siis suure tõenäosusega on ta siiski hüljatud. Merisead, küülikud ja teised pisiloomad ei oska avada puuride, korterite ja majade uksi ning avatud akendest nad reeglina välja ei hüppa, nagu seda võivad teha kassid. Seega - väga suur osa tänavatelt leitud pisiloomadest on ilmselgelt hüljatud. Varjupaigatöötajad on toonud pisiloomi ära linnatänavatelt, pargitud autode alt, võõraste inimeste aedadest, trepikodadest, kaubanduskeskuste tualettruumidest ja tühermaadelt, kuhu nad on jäetud tihti koos puuriga.

Läbimõeldud otsus

Vaatamata sellele, et pisiloomad on väikesed elusolendid, vajavad ka nemad liigile vastavaid elutingimusi, toitu ja hoolitsust. Kui pisilooma võtmise otsus oli emotsionaalne ja ei olnud hoolikalt läbi mõeldud, siis ongi probleemid kiired tulema. Näiteks küülikud on ime-

armsad loomad, aga vajavad liikumiseks palju ruumi, palju heina, närvivad juhtmeid ja isegi mööblit ja tapeeti.

Nagu iga teise loomaga, peab pisilooma võtmine olema läbimõeldud otsus. Tuleb arvestada liigi vajaduste ja eluviisiga, kuna paljud pisiloomad on aktiivsed just öösiti. Mõned lii-

gid ei kannata üksindust ja neid tuleb pidada vähemalt kahekesi, mõned ei kannata aga vastupidi enda kõrval just liigikaaslast, nagu näiteks hamstrid.

Pereliige pikkadeks aastateks

Ka pisiloomad elavad päris kaua, näiteks villakhiired elavad lausa kuni 15-20-aastaseks, merisiga võib elada 7-9 aastat. Sellega tuleb arvestada ja mõelda, kas loom sobitub meie ellu ka mitme aasta pärast.

Loomulikult võib elus juhtuda kõike. Siiski on oluline, et hülgamise asemel leiaks pisilooma omanik muu lahenduse. Eestis on mitmeid loomakaitseorganisatsioone, kelle poole võib pöörduda nõu ja abi saamiseks.

Olgem hoolsad loomaomanikud ning pidagem meeles, et ka kõige väiksem elusolend tunneb hirmu, valu, üksindust ning vajab hoolt ja armastust.

Varjupaigatöötajad on toonud pisiloomi ära linnatänavatelt, pargitud autode alt, võõraste inimeste aedadest, trepikodadest, kaubanduskeskuste tualettruumidest ja mujalt, kuhu nad on jäetud tihti koos puuriga.

Iga-aastane kassipoja- hooaeg on alanud

*Kodutute loomadega töötavad inimesed teavad, et igal kevadel tuleb vaim valmis panna nn kassipojahooajaks – sellest ei saa üle ega ümber. Vaatepilt, kus varjupaika tuuakse päevas pesakondade kaupa kassipoegi, on suve hakul täiesti tavapärase. Reeglina algab kassipojahooaeg mai lõpus ning kestab kuni sügiseni välja. Sellel ajal kasvab hüppeliselt varjupaikadesse jõudvate kasside ning väljakutsete arv. Loomulikult võtame kassid enda hoole alla ja tagame neile parima, mis meie võimuses. Varjupaikades võitleme aga tagajärgedega, kuid tegelik võtmesõna on ennetamine. Seetõttu teeme igal aastal ka teavitustööd, et loomade heaolu pike-mas plaanis tõsta ning vähendada igakevadist kassipoegade üleküllust varjupaikades. Kassipojahooajast kirjutab kommunikatsioonijuht **Anni Anete Mõisamaa**.*

Steriliseerimise olulisusest

Emased kassid võivad hakata paljunema kuue kuu vanuselt ja keskmisel suguküpsel emasel kassil võib olla lausa kolm pesakonda aastas. Tiinus kestab kaks kuud ja pärast seda on emane kass valmis uuesti tiinestuma.

Kahjuks on nn vabakäigukassid endiselt väga suur probleem ja ühe lõikamata kassi hulkuma laskmine võibki päädida kuni kolme soovimatu kassipesakonnaga aastas. See on emakassile loomulikult väga kurnav, ka on tänavatel sündinud kassipojad tavaliselt nõrgad ja vähenenud immuunsusega.

Arvatakse, et kass on iseseisev loom ja saab ka tänaval elades väga edukalt hakkama, kuid tegelikkuses ei ole ko-looniakasside elu kerge - nende elu-

iga on väga lühike ning kasside seas levivad erinevad viirushaigused. Kasside populatsiooni arvukust tuleb kontrollida, kuid kassid paraku ise seda ei suuda. Siinkohal peaks iga vastutustundlik loomaomanik oma looma steriliseerima või kastreerima.

Varjupaigas steriliseerimisest

Varjupaigas opereeritakse kassid, kellele ei ole vana omanik järele tulnud, 15ndal varjupaigapäeval, kui puuduvad segavad faktorid. Kui kass vajab ravi, on tiine või on tal pojad vms, siis lükkub lõikus edasi. Kassipoegi opereerime 5-6 kuu vanuselt.

Meie varjupaikadest uude koju minevad kassid on steriliseeritud ja kastreeritud, kui vanus seda võimaldab. 5-6 kuu vanused kassid saavad opereeritud ning nooremad lähevad uutesse kodusse opereerimata. See kohustus jääb uue kodu kanda ja sellekohase punkti oleme lisanud ka loovutuslepingusse.

Kass ei kõnni omapäi

Iga kassiomanik saab anda otsese panuse varjupaika sattuvate kasside arvukuse vähendamiseks - tagades, et tema kass vabalt ringi ei liiguks. Kodukassile on näiteks võimalik ehitada oma isiklik aedik. Seda võimalust kasutatakse välismaal juba palju ning hea meel on näha, et viimasel ajal on see trend ka Eestisse jõudmas. Lisaks saab kodukassi harjutada jalutama traksides ja rihmas.

Eestis kehtiva seadusandluse jär-

gi on iga lemmikloom, kes liigub ilma omanikuta väljaspool oma kinnist territooriumi, hulkuv loom. Samuti kutsume üles oma lemmikuid kiibistama ja hoolditama selle eest, et korrektsed andmed saaks registrisse kantud. Nii saab varjupaika sattunud loom kiiresti oma koju tagasi.

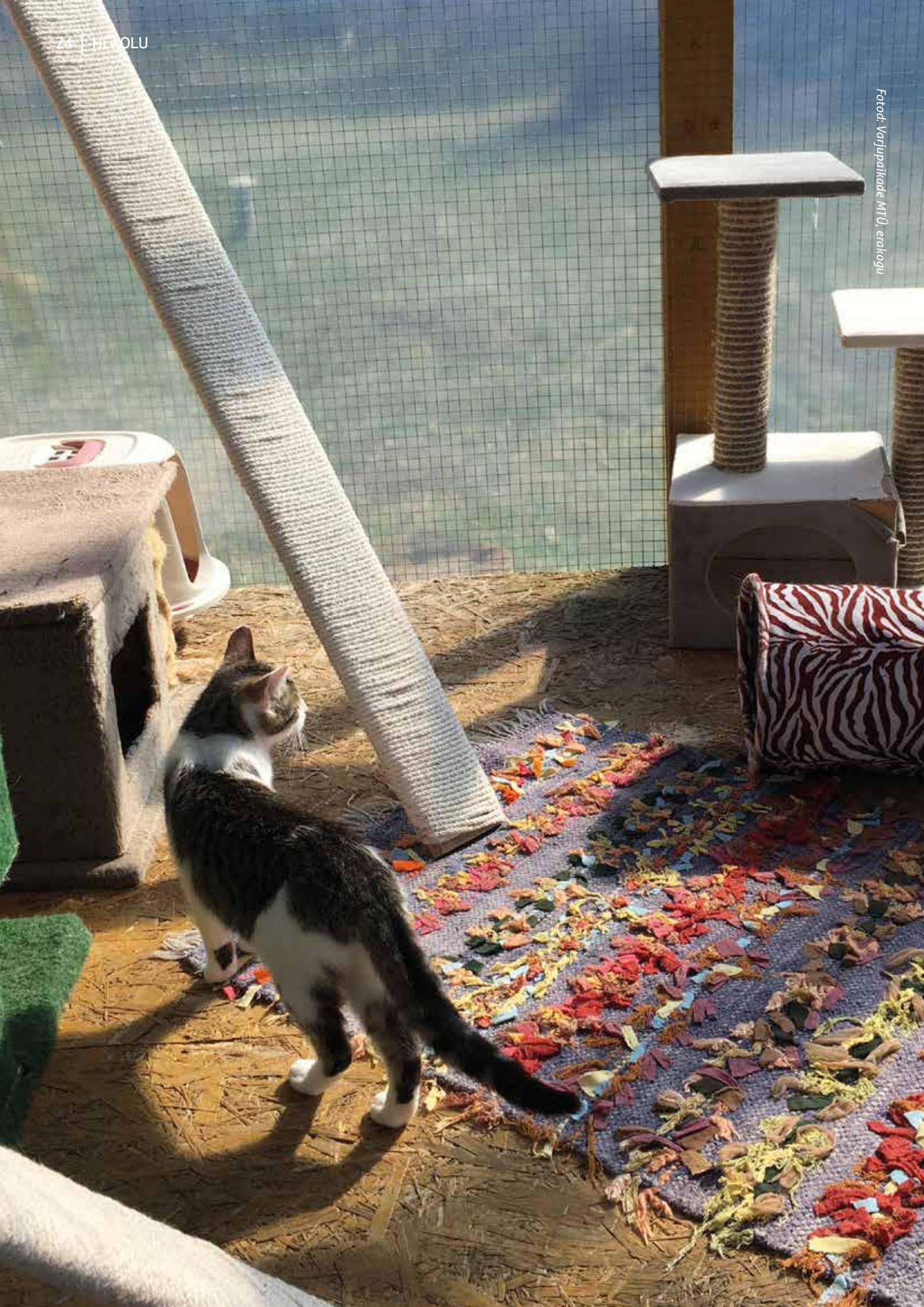
Hoiukodud tõttavad appi

Kui kassipojahooaeg pihta hakkab, siis satub paraku meie varjupaikadesse üsna tihti mõnepäevaseid pesakondi, kellel ei ole ema. Need õnnetukesed saadame võimalusel hoiukodusse, kus neid lutiga toidetakse ning nende eest muul moel hoolt kantakse. Kui kassipojad on kosunud, kasvanud ja iseseisvunud, siis on juba mõnekuuselt võimalik nad otse hoiukodust päriskoju saata. Aeg-ajalt otsime hoiukodusid ka pesakondadele, kellel ema olemas. Seda seetõttu, et kodune keskkond on nii emale kui ka poegadele stressivabam. Hoiukodu pakkumine võib päästa elu.

Täname kõiki vastutustundlikke loomaomanikke ja tegutseme ikka edasi selle nimel, et tänavale sündivate mittesoovitud kassipoegade arvukust vähendada!



Foto: Varjupaikade MTÜ



Kassiaedik: loomuomane keskkond

tagamaks kassi heaolu

Kassiaedik, inglise keeles catio on spetsiaalselt kassidele ehitatud väliaedik, mis võimaldab lemmikloomal kogeda võimalikult liigiomast keskkonda kohas, kus vabalt õues käimine ei ole võimalik. Kuna elukeskkond mõjutab otseselt kassi tervist ja käitumist, on kasside elukeskkonna rikastamine hädavajalik. Kassiaedikute olulisusest kirjutab Varjupaikade MTÜ vabatahtlik Triin Vasli.



Inimese ja kassi suhe algas umbkaudu 10 000 aastat tagasi ja paljud tänase kodukassi käitumismallid pärinevad tema eellaselt Felis lybica'lt ehk Aafrika metskassilt.

Kass on üksik kiskja, kes on loodud jahtima. Tänapäeval elavad aga väga paljud kodukassid linnakorteris, kus lemmikule loomuomase keskkonna kujundamine võib olla paras väljakutse, kuid see ei saa olla valikuline, vaid kohustuslik, et loom tunneks end kodus hästi.

Kassil peab olema ligipääs toidule ja veele, häda tegemiseks liivakastile, puhkus- ja magamisasemetele, aga ka võimalusele liikuda kõrgematel tasanditel, jahtida, mängida ja turnida. Ka inimese tähelepanu on üks keskkonnaressurssidest, mida lemmik järjepidevalt vajab.

Kassi elukeskkonna teadlik kujundamine, pidades silmas tema iseloomu ja talle loomuomast, aitab ära hoida mitmeid käitumis- ja terviseprobleeme. See maandab kassi stressitaset ja tugvdab sidet omaniku ning kassi vahel.

Kokkuvõtteks on õnnelikumad nii kass kui ka omanik.

Eriti oluline on pöörata keskkonnavajadustele tähelepanu mitme kassiga leibkonnades, sest nagu juba mainitud, on kass siiski üksik kiskja, kellele reeglina ei meeldi oma ressursse teistega jagada. Kassil peab olema ligipääs kõigile eelmainitud ressursidele ilma konkurentsita, vastasel juhul kogeb ta stressi. Pidev stress ja võitlus ressurside pärast viib aga soovimatu käitumise ja terviseprobleemideni, mis tähelepanuta jäädes võivad süveneda tõsisteks haigusteks. Sageli on paraku nii, et kassi elukeskkonna rikastamisele pööratakse tähelepanu aga alles siis, kui lemmik hakkab näitama rahulolematuse märke või on märgata terviseprobleeme.

Catio – muinasjutumaa toakassile

Üks väga hea viis kodukassile loomuomase keskkonna pakkumiseks ja tema heaolu suurendamiseks on kinnine õueaedik, maailmas tuntud ka kui catio. Aedik võimaldab kassil kogeda õueelu turvalises keskkonnas. Kujundades aediku kassi soove arvestades, saab lemmik seal turnida, joosta, mängida, nuuskida, end peita, küüsi teritada ja olla ... lihtsalt kass. Spetsiaalselt kassidele mõeldud aedikut on võimalik rajada nii kortermaja rõdule kui ka eramaja aeda. Tuleb ainult tagada aediku turvalisus ja mugav sissepääs kassile ning lasta loovusel lennata. Kassid armastavad seda, aga ka pererahval on õueelu nautivat kassi põnev jälgida.

Kasside heaolu viis alustala

- turvalise koha võimaldamine;
- mitme ja üksteisest eraldatud keskkonnaressursi pakkumine: toit, vesi, tualett, kratsimis- ja mängualad ning puhke- või magamisalad;
- võimalus mängimiseks ja küttemiseks (või selle jäljendamiseks);
- positiivse, järjepideva ja etteaimatava inimesepoolse suhtluse pakkumine;
- kassi haistmismeele olulisust austava keskkonna pakkumine.

Allikas: ISFM-i (International Society of Feline Medicine)



Mida kassiaediku rajamisel silmas pidada?

1. Asukoha valimine

Oueaedik peaks asetsema kohas, kuhu kass iseseisvalt ja mugavalt igal ajal pääseb kas läbi mõne akna või ukse. Kassid on kontrollifriigid. Ennustatav, tuttavlik keskkond ja selge rutiin on nende heaolu tagamiseks väga olulised, mistõttu peaks kass saama aedikut kasutada hetkel, mil tal selleks soov tekib. Kassiaediku asukoha valimisel tuleks silmas pidada ka seda, et kass saaks olla nii päikese käes kui ka varjulises kohas, kui õues liialt palavaks läheb.



2. Võimalus mängida ja jahtida

Kassi heaolu tagamiseks peab lemmikule pakkuma ka võimalusi mängimiseks, mistõttu võiks aedikus olla erinevaid lelusid ja võimalusi küttemiskäitumise jäljendamiseks ning ümbruskonna jälgimiseks. Illustreerimaks mängu ja küttemiskäitumise olulisust kassi jaoks, võib tuua näite, et metskass sööb 10-20 väikest saaki päevas. Umbes pooled tema küttemistsüklitest ebaõnnestuvad, mis tähendab, et katseid teeb ta päevas umbes 20-40. Kui kassile ei pakuta selleks piisavalt võimalusi või sellist käitumist pärsitakse, võib tulemuseks olla rasvumine ja frustratsioon. See omakorda võib väljendada stressiga seotud käitumisprobleemidena, haigustena või valesti suunatud agressiooniga.

3. Puhkamis- ja magamisasemed ning turvakoht



Aedikusse võiks planeerida erinevaid puhkenurki ja magamisasemeid, nii avatud kui ka suletud variante, päikese



Pilku- Jõgevamaal

Ka Eestis muutuvad kassiaedikud järjest populaarsemaks. Jõgevamaal elav Merle Torim pakub kodu 13 kassile, kellest kolm on hoiukodukasid ja Merle juures ajutist peavarju leidnud. Tema maja küljes on suur ja ruumikas väliaedik, kus kassid oma suva järgi käia saavad. Kassiaediku rajamise idee tuli Merlel Soomes elades. „Soomes olid kassiaedikud üsna populaarsed ja sealt sain ka idee. Juba seal elades ehitasime kassidele aediku, toona oli meil neli kassi,“ meenutab Merle Torim.

Millest sa aediku rajamist alustasid ja kui keeruline seda teha oli?

Eelmine kassiaedik oli meil metallist ja ümber ehitatud koeraaedikust, kuid see oli ainult 9 ruutmeetrit ja 1,8

käes peesitamise ja varjumise võimalusi, erineva soojusjuhtivusega pindasid. Kassile meeldivad valikuvõimalused. Isegi, kui kassil on puhkeasemeid, mida ta ei kasuta, ei tasu neid ära võtta, sest just see võimaldab kassil ise valida, milliseid ta kasutab. Valikuvõimalused loovad kassile kontrollitunde oma ümbuskonna üle.

Turvaline koht võimaldab kassil eemalduda olukorrast, mida ta peab ohtlikuks, võõraks või mis talle ei meeldi. Aedikus asuv turvakoht võiks olla privaatne, eraldatud ja asuda kõrgemal. Kuigi kass tunneb end kõrgemal turvalisemalt, tuleb kohtade planeerimise osas aga silmas pidada kassi vanust. Haigete või vanade ja ka kassipoegade jaoks peaks võimaldama turvapaigale kergema ligipääsu.

4. Turnimine

Kassiaedikusse tuleks kindlasti planeerida ka mitmeid võimalusi turnimiseks ja kraapimiseks. Eelistatud aedik on kõrge, võimaldamaks kassil ka erinevate tasandite vahel liikuda, kas mööda puutüvesid, jämedaid oksid või näiteks mööda takunööriga kaetud poste.

Aedikusse tasub planeerida ka riiuleid, mida kass saab kasutada nii liikumiseks kui ka puhkamiseks. Riiulid peaksid olema minimaalselt 30 cm laiad ja nii pikad, et kass saaks seal end välja sirutada.



5. Liivakastiala

Aedikus võiks asetseda ka liivakastiala. See omakorda vähendab uriinilõhnu toas. Õue liivakasti panema ei pea, vaid selle võib asendada ka liiva-mullaseguse alaga. Liivakastide puhul kehtib reegel, et neid võiks olla nii mitu, kui mitu kassi on peres + 1 liivakast. Nende asukohti ei tohiks muuta, sest kassid hindavad tuttavlikku keskkonda ja ressursside ümberpaigutamine tekitab kassile kontrolli kadumise tunde. Liivakastiala tasub paigutada jooginõudest võimalikult kaugemale ja varjatud kohta, et kass tunneks end turvaliselt.

6. Jook ja söök

Õueaedikusse tuleks kindlasti paigaldada jooginõu või kassidele mõeldud purskkaev. Jooginõu puhul tasub jälgida, et see oleks nii suur, et kassi vurrud ei puutuks vastu nõu servasid ja jooginõu oleks triiki vett täis.

püüdev kassiaedik

meetrit kõrge. Mulle ei meeldinud ka metalne välimus. Mitu aastat pidasin plaani teha uus, korralik ja suurem aedik, kuid abikaasa ei võtnud vedu. Eelmise aasta suvel see lõpuks õnnestus. Mõelda tuli valmis suurus ja materjali kulu (ennekõike puit ja sobilik võrk).

Meie praeguse aediku suurus on umbkaudu 16 ruutmeetrit ja kõrgus umbes 4 meetrit. Aedik on ehitatud maja seina külge ja kassid saavad sinna vanitoa akna kaudu.

Millega kassiaediku sisustanud oled?

Aediku sisustamine on tegelikult veel pooleli. Abikaasa koos oma sõbraga tegid eelmisel suvel kassidele suure ronimispuu. Sel aastal on plaanis teha ka riiulid ronimiseks ja peesitamiseks.

Ideaalis näen, et aediku seintel võiksid veel olla riiulid ronimiseks ja katusel ka pleksiklaas vähemalt pooles ulatuses. Aknast sisse-välja ronimiseks võiks seal olla kassiredel ja ilmselt veel ka paar ronimispuud.

Palju ühe kassiaediku rajamine maksta võib?

Puitmaterjaloli meil umbes 300-400€ ja võrk umbes 200€, lisaks kruvid, puidukaitsevahend jms.

Mida soovivad aediku tegemisel silmas pidada?

Kindlasti tasub jälgida, et võrk igalt poolt korralikult kinni saab, et kassid kuskilt välja ei pääseks.

Kuidas sinu kassid aediku omaks

võtsid ja sellega kohanesid, kas kasside käitumises on midagi ka muutunud?

Minu kassid on aastaid niimoodi väliaedikus käinud ja kevade poole hakkavad nad juba väljas käimise vastu huvi üles näitama. Talvisel perioodil nad aedikusse ei pääse, aga kui ilmad kannatavad, siis saavad sinna minna nii, nagu ise soovivad. Nad käivad seal oma suva järgi.

Kassiaediku rajamisel peaks Merle sõnul eeskätt mõtlema ohutusele ja sellele, kust kaudu kassid aedikusse võimalikult mugavalt käia saavad. Ideid soovitab ta ammutada sotsiaalmeediaplatvormilt Pinterest.

Head nõu kasside eest hoolitsemisel annab kindlasti ka Koortekool Krati veebipõhine kassikursus, mida viib läbi Laura Kiiroja.

Mis on kassi- haigus?

Kindlasti on iga inimene vähemalt korra elus kuulnud sellist nimetust nagu kassahaigus. Tänavakasside päästmisega tegelevad inimesed ja varjupaikade töötajad puutuvad selle haigusega kokku pea iga päev, kuna haigus on väga laialt levinud, eriti kasside seas. Meie vabatahtlike koordinaator Marika Algepos pöörduis selgituste saamiseks dr. Ljudmila Gritskevichi poole. Mis haigus see siis on, selgitab veterinaar dr. Ljudmila Gritskevich.

Kassahaigus ehk dermatofütoos on tegelikult seenhaigus. Kõige levinumad tekitajad on seened *Microsporum canis* ja *Trichophyton spp*, nendest sagedamini esineb *Microsporum*. Seen kahjustab nahka, karva ja vahel isegi küüsi. See haigus levib spooridega, mis säilivad päris pikalt ka keskkonnas. Eriti suur nakatumisrisk on väga noortel, vanadel või nõrga immuunsusega (näiteks FIV-positiivsetel) loomadel. Kuigi rahva keeli nimetatakse seda haigust kassihai-guseks, ei tähenda see, et nakatuda ei võiks ka teised loomad. Ka inimene võib sellesse nakatuda, eriti väikesed lapsed.

Nakatumine toimub otsese kontakti kaudu haige loomaga, aga kuna seene spoorid säilivad hästi ka väliskeskkon-

nas, siis on võimalik nakatuda ka kaudselt, näiteks spooridega saastatud pesa või mänguasjade kaudu. Isegi kassihai-guse läbi põdenud loom võib nakatuda uuesti ja jääda seenhaiguse kandjaks. Haigel loomal tekivad karvutud laigud, algul sageli näopiirkonnas ja kõrvadel. Nahk hakkab punetama ja ketendama, võib esineda ka sügelust, aga ei pruugi. Pikakarvaliste kasside puhul võib seenhaigus jääda märkamatuks ning loomaomanik isegi ei tea, et tema lemmik on nakatunud. Kui jätta haigus ravimata, levib seen üle kere. Inimestel tekivad nahale sageli ümmargused ketendavad piirdunud laigud, mis võivad ka sügeleda.

Seenhaiguse ravi on pikaajaline ja tüütu, kõige parema efekti annab üheaegselt osutatud lokaalne ja süsteemne ravi. Mida varem pöörduda murega loomaarsti poole, seda parem. Kindlasti ei ole vaja oodata ja eksperimenteerida koduste vahenditega, seda enam, et loomaomanik, kes ei ole spetsialist, võib seenhaiguseks pidada muud sarnaste sümptomitega haigust. Loomakliinikusse tuleb minna

esimesel võimalusel. Seal vaatab loomaarst looma üle spetsiaalse Woodi lambi all, uurib karvu mikroskoobi all või paneb seenekülvi söötmele kasvama, et kindlaks teha, kas tegu on seene või millegi muuga.

Ülioluline on töödelda ka keskkonda, kus elab haige loom, et vältida uut nakatumist. Soovitav oleks ära visata kõik pesad ja muud asjad, millega haige loom kontakteerus, ning desinfitseerida kõik pinnad kloori sisaldavate vahenditega ja töödelda tolmuimejaga eluruumi ja pehmet mööblit.

Loomulikult ei tasu süüdistada selle seenhaiguse levitamises kasse. Seda võib levitada kes iganes, kaasaarvatud inimene ise, lihtsalt kassid on sellele haigusele kõige vastuvõtlikumad.

Iga looma tervis oleneb väga palju omanikust. Oluline on jälgida oma lemmiku tervist, teha sagedasi ülevaatusi, märgata pisiasju. Väike karvutu laiguke ei tundu alguses eriline probleem, aga sellest võib kasvada suur ja tüütu tervisemure.



Foto: Pixabay

Varjupaigast võetud loomale esimene visiit **visiiditasuta!**



*Teie lemmiku
tervise heaks!*

Ülejõe Loomakliinik
J. V. Jannseni 33, Pärnu
E-R 9-18 ja L 10-15
tel 443 3663 või 528 7465
www.vanaloomakliinik.ee

Kas dr. Google aitab?

Miks tasub küsida tervisenõu loomaarsti käest, mitte foorumist või Facebookist? Miks võib olla sümptomite guugeldamine arsti visiidi asemel looma jaoks ohtlik? Selle üle arutleb vabatahtlike koordinaator Marika Algeps.

„Minu kiisu oksendab viiendat päeva. Mida teha? Mu koeral on mitu päeva kõht lahti. Ei tea, kas tasuks arstile minna? Mu küülik ei söö juba teist päeva, kas kellelgi on ka nii olnud, mida tegite? Koer lonkab. Kas võin talle valuvaigistit anda?“ Kas tuleb tuttav ette? Ma arvan, et iga loomaomanik, kes loeb sotsiaalmeedias loomateemalisi foorumeid, on kindlasti näinud selliseid postitusi.

Alustame sellest, et mitte ükski loomaarst ei pane diagnoosi ilma looma nägemata. Paljud sümptomid on erinevate haiguste puhul väga sarnased ja ilma uuringuteta on äärmiselt raske aru saada, mis tervisemure loomal tegelikult on. Ravides „umbes midagi sellist“, toetudes Googlest leitud sümptomitele või foorumlaste soovitudele, saab loomale väga palju kahju tekitada. Teiseks - inimesed foorumites võivad soovitada midagi sellist, mis on loomale ohtlik. Näiteks soovitada valet ravimiannust või hoopiski ravimit, mida tegelikult loomadega anda ei tohi. Kolmandaks - küsides abi foorumitest ja guugeldades sümptomeid, võib kaotada aega. Kui tegu on millegi väga tõsisega, siis foorumites vastuste ootamine ja internetis surfamine võib viia selleni, et looma seisund muutub kriitiliseks ja tagajärjed võivad olla väga tõsised.

Kommenteerib dr. Jürgen Mitt, PetCity kliinikute tegevjuht ja loomaarst:

„Raviga hiljaks jäämist tuleb ikka ette. Sellel on erinevaid põhjuseid, üks neist ka see, et loomad suudavad väga pikalt sümptomeid varjata, kuigi haigus tõstab juba pead. Seda nt neeruhaiguste puhul. Soovituslik oleks käia regulaarselt lemmikuga arsti juures. Selle käigus võib leida haigused varajases järgus, kus ravi efektiivsus on palju suurem ja elu kestus pikem. Neeruhaiguste puhul on tulnud juurde uus vereproovi marker, mis aitab neeruhaiguseid veelgi varem avastada.

Üks haigustest, mille diagnoosini jõutakse sageli suhteliselt hilja, on diabeet. Sageli ei märgata seda, et joomine suureneb märgatavalt jne. Nn „iseseisvat ravimist“ tuleb ette ka nahahaiguste puhul. Reaalsuses saaks looma elukvaliteeti märgatavalt parandada varakult loomaarsti poole pöördumisega.

Loomaarstiks õpitakse Eestis kuus aastat. Selle aja jooksul saadakse päris hea ülevaade allikate usaldusväärsusest. Paber ja internet kannatavad kõike ning infoallikasse kriitiliselt suhtumine ja analüüsimine vajab omajagu oskuseid ja kogemusi. Loomaomanikul on internetiavarustes valeinfo peale sattumine väga lihtne. Osadel juhtudel võib selline valeinfo olla eluohtlik.

Oluline on samuti meeles pidada, et paljud inimestele mõeldud ravimid on loomadega (elu)ohhtlikud. On olnud juhte, kus inimestele mõeldud valuvaigistitega on loomale tekitatud eluohtlik maksakahjustus ning on esinenud ka surmajuhte. Toksikoose puhul on reageerimisaeg eriti oluline. Teatud mürgistuste korral saab kliinikus kutsuda esile oksendamise esimese 2 tunni jooksul.

Parasiiditõrjete kohta levib oma-

jagu linnalegende. Neist nt ohtlikud on küüslauk, sibul. Küüslauk ja sibul sisaldavad organosulfurühendeid, mis tekitavad hemolüüsi. Koerad ja kassid on väga tundlikud lauguliste suhtes ja toksikoosid tekivad kergesti. Sealjuures on ka arstidel seda üsna raske diagnoosida, kuna spetsiifilist testi ei ole selle jaoks olemas.”

Veel üks väga levinud eksitus loomaomanike poolt on kordusvisiidile tulemata jätmine. Dr. Mitt seletab, miks seda teha ei tohiks:

„Kordusvisiidil on põhjus ja see on oluline osa ravist. Selle käigus hinnatakse ravi efektiivsust, vajadusel muudetakse ravimite doose või pikendatakse ravikuuri. Eriti oluline on see antibiootikumide puhul, nende valesi manustamine võib viia välja antibiootikumidele resistentsete bakterite tekkeni. Mõne haiguse puhul on diagnoosimine pikk protsess ja kindla diagnoosini jõudmine võib tähendada seda, et tuleb enne välistada terve rida teisi haiguseid.”

Me kõik armastame oma lemmikuid ja soovime neile ainult head. Seega - dr. Google asemel pöördugem ikkagi päris arstide poole ning foorumlaste asemel kuulakem loomaarsti soovitusi. Jah, lemmikute ravi ei ole odav, loomadepuudub leping haigekassaga, kuid seda enam on oluline alustada ravi varakult, et kiiremini probleemi lahendada. Mida kaugemale on jõudnud haigus, seda pikemat ja kallimat ravi see vajab.

Meie lemmikloomade elud on otesses mõttes meie, loomaomanike, kätes. Nad usaldavad meid ja ootavalt meilt abi. Olgem mõistlikud ja hoolivad!

Odava loomalugu...

Iga loom on isiksus, omaenda iseloomu ja taustaga, aga varjupaika jõudnud loomad saavad mõnes mõttes endale uue alguse. Tihti on teadmised nende varasema elu kohta puudulikud või täiesti olematud. Kuid ometi on varjupaikades üks seltskond, kelle tausta me suuremal-vähemal määral teame. Need loomad ei ole enamasti püütud tänavalt, vaid nad tulevad kodudest, kus ühiskonna normide järgi peaks olema turvaline, loomad peaksid olema armastatud, hoolitsetud ja hoitud. Kuid reaalsuses on tegu vabrikutega, kus loomad ei ole mitte lemmikud, kaaslased ja perekonnaliikmed, vaid vahendid raha teenimiseks. Kutsikavabrikute, kui ühiskondliku probleemi üle arutleb loomakaitsja Hellika Landsmann.



Inimesi, kes loomadega ebaetiilselt äritsevad, kutsuvad loomakaitsjad millerdajateks (tuletis sõnast puppy mill e. kutsikaveski). Eesti koos ülejäänud Ida-Euroopa maadega on rahvusvaheliselt mustas nimekirjas - meil lokkab loomadega äritsemine ja loomade ebaseaduslik üle piiri viimine. Meie kohalik võim ei ole seda probleemi veel nii laiaulatuslikult käsitlema asunud, kuid teiste riikide eeskujul ja enda kogemusel saame seda teemat siiski avada.

Loomakaubandus on äri. Koos eksootiliste loomade kaubandusega on antud kuritegevuse liik maailmas suuruselt neljandal kohal. Omanikud teavad, et nende tegevus ei ole kooskõlas seaduse ja heade tavadega, mistõttu ei ole nad huvitatud koostööst. Kontrollkäiku- del peab enda heaolu eest alati seisma, enamasti ilma politseita selliseid kontrole läbi viia pole võimalik. Ei ole harvad juhused, kus kontrollkäikude ajal lendavad kargud, klaasid, väljaheidet, aetakse kallale loomi või püütakse käsipidi kallale tulla ning seda kõike sõimu ja kriiskamise saatel. Siinkohal ongi politseist suur abi, kuna nende võime

Olen näinud seinu, kus ilutsevad näitustelt võidetud karikad ja rosetid, kuid loomade pidamistingimused on kohutavad.

inimesi rahustada on fenomenaalne. Tihti on ka politseinik endil silmad pisarais, kui nad aitavad loomi püüda. Olen korduvalt politseinikelt kuulnud, et laibaga korterid lõhnavad palju talutavamalt kui millerdajate farmid.

Lisaks loomade väärkohtlemisele ja üldisele agressiivsusele on sellised kasvatajad väga osavad valetajad ja manipuleerijad. Näiteks on Tallinnas üks millerdaja, kes müüb küll ise loomi, kuid ta kasvatatakse pesakondi erinevate puudega inimeste juures, kelle usalduse on ta võitnud. Tema juures kontrolli läbi viies on kõik parimas korras, kuid kõiki tema hoiukodusid ei ole võimalik leida. Tihti ei tegutsegi selle valdkonna inimesed ükski. Narvas kontrolle tehes sai selgeks, et tegu on ettevõtluse liigiga - on olemas peakontor, kus antakse suunad, keda paljundatakse ja mis summadega müüakse, on erinevad inimesed, kes tegelevad müügiga ja siis on hoiukodud, kus loomi hoitakse. Ehk siis on kurjategijaid oluliselt raskem avastada ja isegi kui üks hoiukodu pannakse kinni, ei halva see tegevust suurel määral.

Äritsemine internetis

Kui avada Internetis mõni müügiportaal (nt Okidoki, Kuldne Börs jne) saame näha sadu lemmikloomade kuulutusi, kus enamik populaarseid liike ja tõuge on esindatud. Lisaks veel suur osa loomade kosjakontori postitusi, kus otsitakse paaritamiseks kaaslast. Hinnad varieeruvad ebareaalsest kuni turu keskmiseni, näiteks Corgi kutsika võib osta nii 200 kui 1200 euroga ja lisaks on valida värve, mis selle tõu tunnustatud värvide hulka ei kuulu. Me peame arvestama seda, et loom ei taha saada beebisid selle pärast, et ta sooviks oma pere, vaid see on instinkt. Tõuaretuse maailm on suur ja keeruline maastik, kuid ükski tõuaretaja oma loomi internetiportaalides ei müü, vaid leiab enda loomade järglastele uued kodud juba enne loomlaste sündi.

Kuidas tunda ära millerdaja?

Millerdaja äratundmiseks ei ole üht valemit. Enamasti jõuame me vabrikutesse kaebuste abil - kas on inimesed ostnud endale looma ja miski on jäänud kripeldama või on naabritel kaebusi. Aastate jooksul olen käinud loomi kontrollimas nii pisikestes korterites kui ka uhketes majades. Esmalt hakkab ninna lõhn. Seda ei ole võimalik edasi anda. See on segu mustusest, väljaheidetest, umbsest õhust ja kurbusest. Ma ei ole nende sadade loomade juures veel kordagi näinud armastust või kiindumust oma kasvatajasse. Pigem on seal hirm ja segadus. Loomi peetakse erinevalt, näiteks puurides nagu karusloomi, kuid on ka neid, kes saavad lahtiselt joosta, kuid põrandad on väljaheidete ja prügi kihi all. Tihti on aknad kaetud tekkide või kiledega ning ukseid polsterdatud, et hääled ja hais vähem leviks.

Olen näinud seinu, kus ilutsevad näitustelt võidetud karikad ja rosetid, kuid loomade pidamistingimused on kohutavad. Ei ole harv juhus, kus registreeritakse üks pesakond tõupuhasteks, väites, et loomi ei saada tihemini, kui tõustandardid soovivad. Kuid nende pesakondade vahepeal ilmale toodud pojad antakse ära soodsamalt, neile ei väljastata pabereid, ega tehta elementaarseid protseduure, sh parasiiditõrjed või vaktsiinid ja kiip. Kuna tegu on säästuloomadega, kes antakse ära oluliselt soodsamalt, ei ole vaja kellelegi muljet avaldada. Ka tõuühingud ise on tunnistanud, et neil puudub ülevaade, mis tingimustes loomi peetakse. Nii kaua, kuni paljundamise osas on reeglid soovituslikud, keegi nende täitmist ei kontrolli ja isegi rikkumiste korral midagi ette ei võeta, saab toimuda loomade väärkohtlemine ka nõ korralike kasvatajate poolt.

Kui esmased tähelepanekud loomade pidamistingimuste osas saab teha ka tavaline ametnik või loomasõber, siis tervisliku ülevaatus teostab veterinaar kliinikus.

Väga halvas seisus loomad

Enamasti on millerdaja juurest tulnud loomade karvkate ja nahk määratud nii väljaheidete kui muu mustusega. Tihti on probleemid suuõõne ja hammastega, alatoitumus ja vedeliku puudus ning parasiidid. Vähem oluline ei ole ka loomade vaimne tervis, mis on

tugevalt kannatada saanud. Neid loomi ei ole harjutatud erinevate keskkonnanahelidega või olukordadega. Tihti on nad väärkoheldud, mistõttu iga äkiline liigutus või näiteks harjavarre puutumine, löpeb hädakisa ja peitu pugemisega. Nad on harjunud toidu pärast võitlema, mistõttu on nad kaetud suuremate või väiksemate marrastuste ja vigastustega. Üks päästetud suurem emakoer oli ortopeedi hinnangul elanud lahtise luumurruga vähemalt kuu aega. Abi talle tagatud ei olnud - jalaluu murd ei takistanud tal kutsikate eest hoolitsemist. Arsti hinnangul võis antud vigastus tekkida näiteks jala ukse vahele löömisest - ei ole võimalik, et loom põhjustas selle vigastuse ise. Eranditult on kõik millerdajate juurest tulnud emasloomad

Olen korduvalt politseinikelt kuulnud, et laibaga korterid lõhnavad palju talutavamalt kui millerdajate farmid.

mad väljaveninud nisadega, tihti on probleemiks piimanäärme kasvjad. Steriliseerides on näha siseelundite kurnatus ja saab anda ka hinnangu, kui palju antud loom pesakondi on kandnud. Näiteks üks viimastest koertest, kellega tegelesin, oli üle elanud vähemalt 3 keisrilõiget, olles ise kõigest 4-aastane.

Omaniku väitel oli tal kõrval olnud pesakond looma esimene ja esialgu sündis 7 kutsikat. Meie saime päästa ema ja 3 kutsikat; miks ülejäänud pesakond suri, ei oska öelda. Emakoer kaalus kusjuures 11 kg, tõule omaselt oleks ta pidanud olema 16 kg. Loomad olid nii suures näljas, et sõid üksteise väljaheidet. Kõhuprobleemid, mis on tingitud parasitidest ja ebasobivast toidust on samuti selliste loomade puhul tavapärased.

Loomade pealt tulu teenimine ei ole uus praktika. Me oleme harjunud sellega, kui räägitakse veistest, sigadest ja teistest põllumajandusloomadest. Kuid kui sarnaseid tingimusi või kohtlemist kohaldatakse lemmikloomale, torkab see meid südamesse ja me ei mõista seda. Ma ei ole pädev, et inimõistust lahti mõtestada ja psühholoogia erinevaid tahkusi analüüsida, kuid oluline on märkida, et inimene on võtnud endale rolli otsustada teiste elude üle. Kui me võtame endale looma, kas siis lemmikuks või kasvatame teda farmis, siis me vastutame looma eest. Kui aga otsustatakse pakkuda teenust ja teenida loomade pealt tulu, siis on ostjal võimalik turgu mõjutada. Kuni meie hulgas on inimesi, kes soovivad odavaid lemmikuid, on ka neid, kes loomi paljundavad ja neid ära kasutades tulu teenivad. Võta loom varjupaigast, aita päästa elu!

Möödunud suvel kohutavast kutsikavabrikust päästetud Yogi Bear oli varjupaika saabudes tiine. Tema nisad olid liigse poegimise tagajärjel ebanormaalselt väljaveninud ning ta vajab piimanäärme kasvaja operatsiooni.





Lemmikloomaga teele...

Lemmikloomaga reisi planeerides on alati vajalik tutvuda sihtriigi nõuetega. Sõltuvalt lähte- ja sihtriigist, loomaliigist, looma vanusest ning sõidu eesmärgist võivad nõuded erineda. Samuti on oluline teada lemmiklooma mõistet. Lemmikloom on loom, kes on kaasas tema omanikul või omaniku nimetatud vastutaval isikul.

Loomaga reisimisest rääkides tuleb ilmselt silme ette mõnus puhkusele sõit, aga tegelikkus võib kujuneda hoopis teistsuguseks. Loomaga reisimisest kirjutab ajakirja kaasautor Kaidi Koort.



Lemmikloomadeks võivad olla kassid, koerad, valgetuhkrud, selgrootud (välja arvatud mesilased, kimalased ja koorikloomadest näiteks vähid ning krevetid), troopilised dekoratiivkalad, kahepaiksed (konnad ja vesilikud), roomajad (näiteks maod, sisalikud, kilpkonnad, varaanid ja kameleonid), närilised, koduküülikud ja mõned linnuliigid (näiteks papagoid).

Põllumajandus- ja Toiduameti peaspetsialisti Darja Trohhatšova sõnul on oluline, et koer, kass ja valgetuhkur oleksid enne reisi vaksineeritud marutaudi vastu, mikrokiibitud ja omaks Euroopa Liidu lemmikloomapassi.

„Loomulikult tuleb tutvuda ka sihtriigi nõuetega, sest riigid võivad olla seadnud loomale lisanõudeid. Näiteks nõuavad Soome ja Norra paelussitõrjet, mis peab

olema koertele tehtud mitte varem kui 24 tundi ja mitte hiljem kui 120 tundi enne sihtriiki sisenemist. Kui tullakse koeraga Euroopa Liidu liikmesriigist Eestisse, siis pole nõutud paelussitõrjet,” selgitab Darja Trohhatšova.

Reisijaga kaasas olevate loomade (kassid, koerad ja valgetuhkrud) maksimaalne arv on viis. „Loomade arv võib olla suurem sel juhul, kui reisimise eesmärk on osalemine võistlustel, näitustel, spordiüritustel või treenimine selliste ürituste jaoks. Omanik peab esitama tõendi, et loomad on registreeritud antud üritusel osalema. Sellisel juhul peavad loomad olema kindlasti vanemad kui kuus kuud.”

Sõjapõgenike loomade arv pidevalt suureneb

Põllumajandus- ja Toiduameti teavitatud 19.04.2022 seisuga umbes

On oluline, et koer, kass ja valgetuhkur oleksid enne reisi vaksineeritud marutaudi vastu, mikrokiibitud ja omaks Euroopa Liidu lemmikloomapassi.

660 sõjapõgenikega kaasas olnud lemmikloomast, kes on väga erineva tervisestaatusega. „Mõnel loomal puudub mikrokiip või pole lemmikloomapassi. Mõnel on tegemata ma-

rutaudivastane vaksineerimine enne Eestisse saabumist. Näiteks on marutaudivastane vaksineerimine olnud tõendatav 32%-l Eestisse jäänud loomadest ning üle 50% on vaksineeritud PTA või loomaarstide poolt. Võib öelda, et loomad on hoitud ning omanikud hoolitsevad nende eest. Seda näitab ka see, et riigist põgenedes võeti kaasa väga kallis lemmikloom,” annab Darja Trohhatšova ülevaate Ukraina sõjapõgenike lemmikloomade olukorrast.

Põllumajandus- ja Toiduameti veterinaarjärelevalve ametnikud koostöös loomaarstidega teevad kõik vajalikud veterinaartoimingud looma saabumisel Eestisse. Näiteks kõik kiibita loomad kiibistatakse, loomad vaksineeritakse marutaudi vastu, väljastatakse identifitseerimisdokument ja selgitatakse karantiini nõudeid.

Isolatsioon kestab vähemalt 21 päeva

PTA peaspetsialisti Darja Trohhatšova sõnul peavad kõik sõjapõgenikega

kaasas olevad koerad ja kassid jääma isolatsioonini, kuni PTA veterinaarjärelevaleveametnik kontrollib loomaervisestaatust ja tema pidamiskohta. Kuna Ukrainas on marutaud levinud, siis ennetava meetmena on isolatsioon loomadele väga vajalik. „Kui kontrollkäigus tehakse selgeks, et loom pole marutaudi vastu vaksineeritud, siis veterinaarjärelevaleveametnik teeb seda ning vaksineerimisjärgselt peab loom jääma vähemalt 21 päevaks isolatsioonini. Sel ajal on loom üldreeglina peatumiskohas. Loom isoleeritakse väljapääsemist välistava aiaga piiratud alale või kinnisesse ruumi. Isoleerimise ajal ei tohi loom kokku puutuda teiste loomade ega inimestega. Isolatsioonipaigas ei või olla teisi loomi.”

Darja Trohhatšova lisab, et juhul kui looma väljumine isolatsioonikohast on vältimatu, siis peab loom olema rihma otsas või puuris, vältides kontakte teiste loomade ja inimestega. Koer peab kandma suukorvi.

„Loomaomanikul on kohus jälgida looma tervist. Kui loomal esinevad marutaudile iseloomulikud haigusnähud, siis tuleb kohe ühendust võtta Põllumajandus- ja Toiduametiga. Marutaudile viitavad tavapärase käitumise kiire muutus, suurenenud süljevoolus, neelamisraskused, agressiivsus, vaaruv

kõnnak ja suurenenud heli- ning valgustundlikkus,” selgitab Darja Trohhatšova.

Eestisse jõudmine võttis päevi

Ukraina sõjapõgeniku Tatjana Ptašuki (parempoolsel pildil) reis Eestisse koos Ameerika buldogide Aika ja Matadoriga kestis kokku neli päeva. „Mina koos koertega, sõbranna ja tema kolme lapsega sõitsime Žerevi külast teadmatutesse. Väga hirmus oli. Valus oli vaadata busside ja sõiduautode karavane, mis suundusid Poola piirile. Me veetsime palju aega piiril, üle nelja tunni. Ma märkasin, et igas kolmandas autos sõitsid koos naised, laste ja vanuritega loomad. Suuremas osas olid need kassid ja koerad, aga ma nägin isegi küülikut,” kirjeldab Tatjana Poola piiril nähtut.

Ukraina sõjapõgeniku sõnul käitusid koerad reisil Eestisse hästi, vaatamata sellele, et neil oli raske terve päev istuda või lamada praktiliselt liikumatult.

Ukraina sõjapõgenikud võtsid väsitavale autoreisile kaasa ainult kõige vajalikumad asjad. „Koertele sai kaasa võetud kott kuivtoitu, kausid, viis liitrit vett, rihmad, lemmikloomapassid, kõrvatilgad ja tekk, mille peal koerad armastavad magada. Toidukott oli autos salongi põrandal ja seda me ei teinudki lahti, sest raske oli kuivtoitu kätte saada teiste asjade alt. Seetõttu toitsime koeri Poola vabatahtlike annetatud toiduga ja jagasime koertega oma võileibu. Koerad olid



muidugi stressis ja eriti ei tahtnudki süüa.”

Abivalmid ja heasüdamlikud inimesed

Tatjana on väga tänulik Poola vabatahtlikele abi ja oluliste nõuannete eest. „Me saime vastu palju rohkem kui ainult nõu. Meile anti süüa ja kuumateed, vormistati autokindlustus, saime kõnekaardid ja lähima põgenike kriisiabi keskuse aadressi. Seal mitte ainult ei lastud ööbida koos koertega, vaid loomadele anti süüa, vett ja isegi koeratoitu kaasa. Koerad said ka paarinädalase paitamise normi kätte,” kiitab Tatjana heasüdamlikke inimesi.

Ukraina sõjapõgeniku sõnul käitusid koerad reisil Eestisse hästi, vaatamata sellele, et neil oli raske terve päev istuda või lamada praktiliselt liikumatult. „Me eraldasime koertele poole auto pakiruumist, teine pool oli hõivatud asjadega. Aga nad said hakkama. Hea oleks teha loomadega autoreisil peatusi ja tuleb arvestada, et piiril võib kaua aega minna ja koertega pole võimalik seal jalutada.”

Tatjana sõnul peaks reisi ajal olema kindlasti kaasas suukorv koera jaoks. „Soovitan väga eelnevalt harjutada koera suukorviga. Minu koerad nägid Poolas suukorve esimest korda elus ja polnud nendega harjunud. See on liisstress koerale. Kindlasti peab olema kaasas vee- ja toiduvaru loomade jaoks ning kakakotid.”

Tatjana arvab, et lemmikloomi ei ole õige jätta üksinda sõjakolde.

Kurb, aga ilus hetk. Ukrainast põgenedes ja Eesti poole sõites tegi Tatjana Riia lahe kaldal peatuse. Kunagi varem ei olnud reisiseltskond - ei inimesed ega neljakäpalised pereliikmed - oma silmaga merd näinud. See oli esimene kord. Foto: Erakogu.



„Lemmikloomadega koos on raskem reisida, aga oluline on see, et koerad on elus ja me oleme koos.”

Sõjakoldest Eestisse kass Sjomaga

Ukraina sõjapõgenikud Viktoria (parempoolsel pildil) ja Anastassija Martšuk tulid Eestisse koos viieaastase kassiga, kelle nimi on Sjoma. Artsisi linnast Eestisse kestis sõit kolm ööpäeva. „Oli väga raske, aga Sjoma käitus rahulikult ja sõnakuulelikult. Praktiliselt terve tee magas suure stressi tõttu. Me oleme õnnelikud, et saime oma kassi kaasa võtta. Sjoma oli esimestel päevadel Eestisse jõudes rahutu, kuid praegu on kõik hästi. Ei olnud ühtegi probleemi piiri ületamisega ja kõik sujus väga hästi.”

Viktoria ja Anastassija sõnul võtsid nad kassi jaoks kaasa transpordipuuri, jalutusrihma, toidu ja vee. Toidu ja vett jätkus piisavalt, sest kass Sjoma sõi reisi ajal väga vähe. „Kindlasti võtke kaasa transpordipuuri, pissilinad, kilekotid kasutatud pissilinade jaoks, jalutusrihm ja võimaluse korral midagi rahustavat looma

jaoks. Hea oleks vahel peatuda ja lasta loomal õues oma hädad ära teha. Kui sellist võimalust pole, siis saab kasutada pissilina.”

Kass Sjoma ei olnud enne Eestisse jõudmist kiibistatud ega vaksineeritud. Samuti puudus Sjomal lemmikloomapass. „Pöördusime Eestis Põllumajandus- ja Toidumeti poole, kes tegeleb loomade abistamisega. Nüüd on Sjomal olemas lemmikloomapass, ta on kiibistatud ja vaksineeritud. Kass pidi jääma karantini.”



Hea teada!

Euroopa Liidu lemmiklooma pass on

- Euroopa Liidu lipu ja siniste kaantega
- vajalik reisimiseks Euroopa Liidu liikmesriikide vahel.



Tervislik toiduvalik teie lemmikutele

Teraviljavabad rohkelt värsket liha sisaldavad kuivtoidud ja konservid



Otse koju kätte > www.kuivtoit.ee

Sõjapõgenikest kassid Jasja, Masja ja Salem

Ukrainas toimunu šokeerib ja kurvastab meid kõiki. Püüame sõja tõttu kannatanuid aidata nii, kuidas oskame. Loomakaitseorganisatsioonina tunneme loomulikult ka muret selle üle, mis saab sõja ajal lemmikloomadest. Seetõttu otsustasime oma abikäe ulatada neile Ukrainast tulnud inimestele, kes koos lemmikloomaga Eestisse pakku tulnud. Veebruari lõpul, kohe sõja puhkedes, andsime teada, et pakume abivajajatele loomatoitu, lemmikloomatarvikuid ning muud vajalikku juhtumipõhiselt ja kokkuleppeliselt. Ja abivajajaid oli palju.. Juba esimeste nädalate jooksul aitasime mitukümmet põgenikku koos lemmikloomadega. Sõjakoldest saabunud inimesed on väga palju läbi elanud. Just seetõttu tahtsime aidata nii, kuidas meie võimuses, et võtta neilt vähemalt seda stressi vähemaks, mis kaasneb oma loomale eluks vajaliku pakkumisega.



Kolme vapra kassi ja nende imeliste omanike lood toob teieni kommunikatsioonijuht Anni Anete Mõisamaa.

Ukraina inimesed on tõeliselt imetlusväärsed - oleme ju kõik meedia ja sotsiaalmeedia vahendusel näinud pilte, kuidas isegi sõjaolukorras ei jäta nad oma lemmikloomi maha. Ukrainast on Eestisse jõudnud mitmeid sõjapõgenikest lemmikloomi koos oma perega.

Esimene abivajaja oli meie endine hoolealune

Meie poole pöördus Katerina, kellel oli selja taga raske teekond Kiievest Eestisse. Tema kaaslaseks oli must kass Salem, kellel muide, nagu hiljem selgus, on ka seos Varjupaikade MTÜga. Nende teekond kestis neli pikka päeva, millest ühe pidid nad tervenisti jalgsi kõndima. Salem veetis kogu selle aja kitsas transpordikotis, mida Katerina tassis küll käe otsas, küll süles.

Katerina kirjeldab seda meeletult rasket teekonda nii:

„Oli väga külm, pidin oma sviitri seljast võtma ja kassile ümber panema, kuna ta lausa vappus külmast. Olime põgenedes sunnitud maha jätma kogu toidu ja vee. Teadsime, et kass peab kindlasti jooma ja seetõttu peatusime vabatahtlike juures, keda tee peal kohtasime ning küsisime esimese asjana vett Salemile. Peale seda saime enda peale mõelda. Kuna kass oli väga väsinud ja ainult magas, tulid pähe kõige hirmsamad mõtted - kontrollisime, kas ta ikka hingab. Poola piirile jõudes nägime suurt rahvamassi, oli tohutult kitsas. Sel hetkel ausalt öeldes kartsin, et ma ei saa hakkama. Inimesed olid paanikas, tõuklesid ja karjusid. Hoidsin keset rahvamassi seistes mitu tundi transpordikotti kassiga üleval. Käed valutasi kohutavalt, kuid ma teadsin, et kui käed alla lasen, siis kass lihtsalt trambitakse surnuks. Terve see aeg Salem lihtsalt värises.

Kui me peale seda mitmetunnist õudust autosse istusime, lasime kassi

transpordikotist välja, soojendasime ta üles ja andsime talle toitu ning vett. Peale seda magas ta terve ööpäeva. Eestis korterisse jõudes ja nähes enda lemmikmänguasju, muutus ta natuke elavamaks ja rõõmsamaks. Salem oli elus ja terve, aga siiski saime aru, et kõik ei ole päris korras.”

Kuna kass oli loid ning keeldus söögist, võttis Katerina ühendust meiega. Sümptomid olid tõsised ja tegutseda tuli kiiresti, et Salem saaks koheselt veterinaarabi. Kassil olid stressist tekkinud terviseprobleemid, mis said tänu õigeaegsele ravile õnneks lahenduse.

Katerina oli üllatunud, kui sai teada, et tema oli esimene, kes abipalvega Varjupaikade MTÜ infotelefonile helistas: „Me ju nägime, kui palju loomi oli piiril. Loodan väga, et nad kõik on elus ja terved. Salem sai vajalikud ravimid ja tunneb end palju paremini. Ta üritab järjepidevalt süüa toataime, aga me ei pahanda ja anname talle andeks kõik tema väikesed patud, kuna see kassike toetas meid sellel masendaval teekonnal. Ta on väike kangelane, kes tõstab meie tuju. Veelkord täname abi eest. Oli siiralt hea meel näha, et meie lemmikust hoolitakse!”

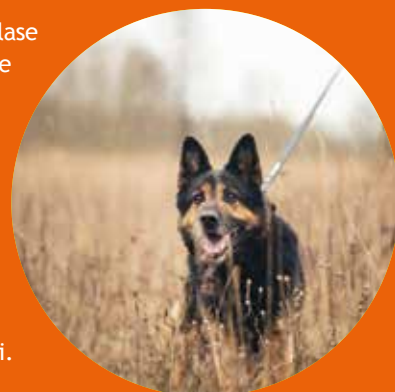
Hiljem tuli välja ka üks ääretult tore kokkusattumus - nimelt on Salem meie endine hoolealune! Katerina elas lühikest aega Eestis ja võttis toona meie Võru varjupaigast väikese kassipoja - Salemi. Koos kassiga kolis ta tagasi oma kodumaale Ukrainasse ning nüüd on nad olude sunnil taas Eestisse jõudnud.

Sõjakoldest Eestisse – Jasja ja Masja elu esimene reis

Meie loo järgmised kangelased on ääretult vahvad kassid Jasja ja Masja. Oleme kahe käega selle poolt, et lemmikloomale ei tohiks omanikust eraldada - see tekitab niigi segaduses loomale veel rohkem stressi. Küll aga mõistame, et alati ei ole võimalik omanikul looma endaga võtta. Nii juhtus ka Jasja ja

Rexi fond – garantii varjupaigast looma võtmisel

Meie loo esimese peategelase kass Salemi veterinaararve saime tasuda tänu Varjupaikade MTÜ Rexi Fondile. Lõime Rexi fondi aastaid tagasi elulise vajaduse tõttu - aidata meie endiseid hoolealuseid, kes vajavad ootamatult veterinaarabi, kuid omanikul ei ole selleks piisavalt võimalusi.



Rexi fondi sünnilugu

Fondi loomise idee sündis 2014. aasta alguses, mil aitasime raskelt viga saanud koer Rexi, kes oli mõned aastad tagasi varjupaigast võetud. Rexi diagnoosiks oli tagumise jala põlve ristideme täielik rebend ning päästva operatsiooni hinnaks oli umbes 1000 eurot. Pisarates peremees pöördus meie poole, sest oli hetkel töötu. Kuna tal ei olnud piisavat sissetulekut, siis ei antud talle ka laenu.

Pöördusime läbi sotsiaalmeedia loomasõprade poole, kelle heatahtlikkuse toel kogusime kokku üle 4500 euro. See lugu läks varjupaiga sõpradele hinge, omapoolse annetuse saatis meie kaudu tervelt 471 inimest ning peale operatsiooni taastus Rex kenasti.

Kuna annetused ületasid meie ootuseid ja Rexi operatsiooniks vajaminevat rahasummat, otsustasime allesjäänud 3500 euro toel panna aluse fondile, et ka teised hättasattunud varjupaigast võetud looma omanikud saaksid vajadusel oma loomale ravi võimaldada.

Mis garantii me anname?

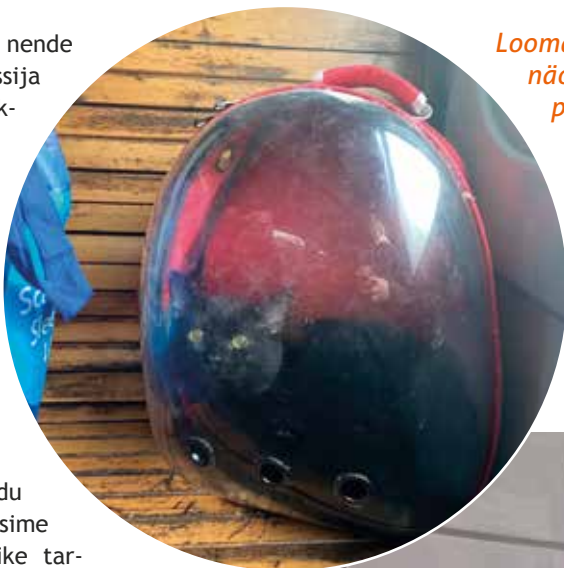
Meie suur soov on, et kui varjupaigaloom läheb uude kodusse, siis oleks tal võimalik seal elada oma elupäevade lõpuni. Samuti soovime hajutada inimeste hirme selles suhtes, et äkki vanema looma võtmisel kujunevad kulutused väga suureks või on üldiselt varjupaigaloomad kuidagi kehvema tervisega. Ja nagu ka kass Salemi loost välja koorub - iialgi ei saa ette teada, mis elu tuua võib. Küll aga saame keerulises olukorras ulatada oma abikäe ja aidata nii nagu meie võimuses. Seetõttu saab iga meie loom uude koju minnes kaasa lubadused:

- me anname nõu lemmikloomale tervist ja käitumist puudutavates küsimustes;
- me jagame vastutust, kui lemmikloomal on diagnoositud krooniline haigus, mis allub ravile;
- meie loodud Rexi fond aitab lemmikut, kui juhtub midagi väga kriitilist;
- me võtame looma uuesti enda hoole alla, kui ta ei saa mingil põhjusel oma kodus enam edasi elada.

Anna oma panus Rexi fondi, et kunagised varjupaigaasukad saaksid elada oma päris kodus! Aitäh!
Rexi fondi spetsiaalne kontonumber on
EE752200221048213036 Swedbank, Varjupaikade MTÜ.



Masjaga, kui nende omanikud Taissija ja Alina olid Ukrainast Eesti poole teel, kuid nende ajutises kodus ei olnud lemmikloomad lubatud. Tegutsesime kiirelt ja juba paarikümne minutiga oli hoiukodu leitud. Varustasime hoiukodu vajalike tar-



vetega, mida Masja ja Jasja võiksid vajada ning siis tuli ootama jääda nende saabumist Eestisse. Reis võttis aega kauem, kui algselt oli arvatud ja kui vahepeal ei olnud neist mitte midagi kuulda, hakkasime muretsema. Õnneks jõudsid kaks reisist väsinud inimest koos neljakäpaliste kaaslastega turvaliselt Eestisse. Kassid toimetati hoiukodusse, kus nad hakkasid tasapisi pikast ja stressirohkest teekonnast taastuma. Jasja ja Masja olid elu ja tervise juures, kuid alguses loomulikult veidi hirmunud. Ja pole ka imestada - nende kasside jaoks oli see elu esimene reis ja eemalolek kodust. Paari päevaga tulid nad enda kestast välja ja harjusid uue keskkonnaga.

Alina sõnul olid kassid reisi vältel närvis ning stressis: „Kassidel oli väga raske. Nad sõid ja jõid vähe ning oli näha, et nad on närvis. Kassid kaotasid palju kaalu. See oli esimene kord, kui me võtsime nad nii pikale reisile kaasa. Eesti piiri ületamine koos lemmikloomaga oli lubatud ja kõik läks lodusalt. Praegu on Jasjal ja Masjal kõik hästi - nad söövad normaalselt ja hakkasid taas kaalus juurde võtma. Nad on oma uues kodus kohanenud ja magavad rahulikult. Eriti õnnelikud on nad varjupaiga kingitud mänguasjade üle.

Suur tänu, et aitasite kasse vajalike asjadega ja et leidsite toreda Anette, kes pakkus kassidele hoiukodu seni, kuni otsisime korterit.”

Loomade poolt, aga näoga inimese poole

J ä r g i m e Varjupaikade MTÜs põhimõtet „Oleme loomade poolt, aga näoga inimese poo-

le.” Ja meil on tohutult hea meel, et ka meie hoiukodud jagavad samu väärtusi. Nii ulatas meie armas hoiukodu Anette lisaks kassidele abikäe ka inimestele ning aitas Taissijal ja Alinal sobiva korteri leida.

Oleme väga rõõmsad, et Katerina, Alina ja Taissija pääsesid sõjakoledustest ja et kõige selle juures ei jätnud vaprad naised maha enda neljajalgseid pereliikmeid.



Käpa all olla pole häbiasi



Pigem vastupidi – kanna meie toetajamärgisega tooteid uhkusega ja näita, et seisad õige asja eest! Varjupaigaloomad tänavad sind ja möödakäijad on ehk pisut intrigeeritudki. Praegu saad meie heategevuslikust e-poes soetada nokamütsi, tänavakoti, näomaski ja uue aasta kalendri. Aga hoia meie e-pool silm peal, sest ägedaid tooteid tuleb muudkui juurde.

Ja loomulikult on alati eriline kingitus üks

HEATEGU!

Vali meie e-poes sobiv toetussumma ja anna sinu heateost kingisaajale armsa e-kaardiga teada.

**Meie heategevuslik
e-pood on alati avatud!**



pood.varjupaik.ee



**HOO LIB
SELLEST**



JA SELLEST



LOE LÄHEMALT PURINA LUBADUSTEST

WWW.PURINA.EE